Թ. ՏԱՐԻ 2384 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 26 ՔԱՂՈՑ 4384 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1892 14 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1309 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal **AREVELK**
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միասին		Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՎ. 3|15 1892

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.— ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսացի երեւելի գրագէտ և վիպասան Պ. Կի տը Մօբասանի խելագարութիւնն ամեն երկրաց մէջ ուշադրութիւն կը դարձնէ խելագարութեան յաճախուն ընթացքին վրայ։ Ամենուստ այն միօրինակ վշտալի լուրը կուգայ թէ յիմարանոցները պզտիկ կուգան, զի տարուէ տարի կ'աւելնայ խելագարաց թիւն։ Եթէ Հայոց Եօտի Գուլէի Հիւանդանոցին մէջ իսկ այս իրողութիւն կը ստուգուի վիճակագրութեամբ, պէտք է խոստովանիլ թէ չարիքը լայնածաւալ է և անխուսափելի։

Ֆրանսայի ամենէն նշանաւոր գրագէտներէն և հրապարակագիրներէն մին, Պ. Ժիւլ Լըմէդր, Ֆիկարօյի մէջ կը քննէ խնդիրն, և մտքով աշխատողներուն վրայ խելագարութեան վտանգը կը հաստատէ։ «Պատճառներն հազար անգամ բացատրուած են, նոյն իսկ խելագարներուն կողմէ։ Այլանդակ կեանք մը կը վարենք Փարիզի մէջ, ուր բնութեան ամենէն բացայայտ պատուէրներն իսկ զանց կ'առնունք չարաչար։ Կը կարծէ՞ք թէ բնական բան մ'է ա՛յն ատեն միայն երթալ պառկիլ երբ գիշերն իւր ընթացքին երկու երրորդ մասն աւարտած է, և երբեք չտեսնել արշալոյսին ծագումը։ Պատճառներէն մին է նաեւ ամենօրեայ իմացական արտադրութեան յոգնութիւնն, որով կը հարկադրինք անպատճառ բան մ'ըսել երբ բան մը չունինք ըսելու, և փառքի հանելու տենչն։ Հապա կանխահաս ցոփութի՞ւնը, կամ այն սեռական ծայրայեղութիւնք որք դեռ կը շարունակուին երբ բնութիւնն այլ եւս չի հանդուրժեր, զի մարդ ամեն յանցանքին համար կը տուժէ, մանաւանդ ա՛յս յանցանքին համար, և երբ խելագարութեան խօսք կ'ընենք, անառակութիւնն ալ չմոռնանք։ Հապա ոգելից ըմպելինե՞րն, և ամեն գրգռիչ ու ամեն թմրեցուցիչ բաները զոր կը գործածենք։ Դուք ձեզմէն ամբողջացուցէք այս թուումն մասանց, և տեսէք թէ բուն փարիզեան կեանքն ո՛րչափ կը հեռանայ երկրագործներու և հովիւներու բնական կեանքէն։»

Միտքը շատ չյոգնեցնողներ խելագարութենէ վախնալու տեղի չունին։ Ուրիշ բան է եթէ ժառանգականութիւն կայ, բայց այն ժառանգական սերմն ամենէն աւելի յերեւան բերողն ալ իմացական չարաչար յոգնութիւնն է։ Խնդիրը միայն բան գրելուն վրայ չէ։ Արդի աշխարհիկ կեանքի ծանր հոգերն ալ շատերուն ջիղերն այնքան կը գրգռեն որ աւելի կամ նուազ խելագարութեան կը յանգին։ Ամեն խելագարք անոնք չեն որք յիմարանոցներու մէջ կը գրուին։ Տքթ. Շառքօ կը հաստատէ թէ շատ խելագարներ կան որք համարձակ կը պտըտին։ Կարելի է որ օրին մէկն յիմարանոց գրուին, բայց նաեւ կարելի է որ անկէ յառաջ ո՛ և է հիւանդութիւն մը զիրենք տանի։

Պ. Ժ. Լըմէդր կը դիտէ թէ պարզամիտ մարդոց մէջ խելագարք չկան, զօրականներէն և գործօն եկեղեցականներէն ալ խելագարներ յառաջ չեն գար սովորաբար։ Իմացական յոգնութիւնն ա՛յն ատեն մանաւանդ կը խանգարէ մարդուս ջղային դրութիւնն երբ ֆիզիքական աշխատութեան հետ չընկերանար բնաւ։ Իսկ հանդարտ միտք մը, որ հաստատ դաւանանքներ ունի, որ շատ չի հետաքրքիր իրերու եւ խնդիրներու ինչպէսն և ինչուն պրպտելու, բարոյական կեանքի ընկերակցութիւն մը, այս ամենայն մարդս կը հեռացնեն խելագարութեան վտանգէն։

Քանի որ մարդուս իմացականութիւնը կ'աւելնայ, խելագարութիւնն ալ կ'աւելնայ։ Այս հաշուով, խնդիր է թէ խելագարաց թուոյն աճումը գէշ նշան մը պէ՞տք է համարիլ։ Խելագարութիւնը ծայրայեղ քաղաքակրթութեանց պտուղն է առաւելապէս։ Վայրենիներու հասարակութեան մէջ խելագարութիւն չի պատահիր։ «Սպասեցէք միայն երկու երեք հազար տարի։ Մարդկութիւնն հաւանօրէն ո՛չ տաքէն պիտի կորնչի, ո՛չ ցուրտէն, այլ ընդհանրացեալ կատաղի յիմարութեամբ պիտի կորնչի։»—Բարեբախտաբար, այս գուշակութեան փորձը տեսնելու պիտի չհասնինք։ Սա ստոյգ է սակայն թէ խելագարութիւնը ժամանակիս հիւանդութիւններէն մին է, և ուրիշ հիւանդութեանց նման, կարգ մը զգուշութիւններ կը պահանջէ։ Եթէ չենք կրնար հովուի կամ երկրագործի մը նման ապրիլ, գէթ քաղաքակիրթ կեանքի ծայրայեղութիւններէն զգուշանանք, եւ մեր ջղային դրութեան մեղքնանք, զոր շատ անգամ իւր տանիլ կրցածէն աւելի ծանր բեռի մը տակ կ'ընկճենք։

⁂

ԱՄՈՒՐԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՈՒՐՔ ԱՄՈՒՐԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Փարիզի քաղաքային խորհուրդը կը խորհի տուրք մը դնել ամուրիներու վրայ, եթէ ոչ հարկադրելու համար որ ամուսնանան, գէթ ամուրիներու վրայ դրուած տուրքով թեթեւցնելու համար բաժինն ամուսնացեալ անձանց։ Տարեկան 400 ֆր.է պակաս տան կամ սենեկի վարձք վճարողներուն Փարիզ քաղաքին վարչութիւնը տրոց թեթեւացում մը կ'ընէ։ Կը խորհուի այս տրամադրութենէն ի բաց թողուլ ամուրիները, տրոց թեթեւացում չընելով անոնց, թէեւ՝ իբրեւ ամուրի ոք՝ տարեկան 400 ֆր.է պակաս վարձք վճարող լինին։

Փարիզեան լրագիրք ոմանք դիտել կուտան թէ ի սէր հայրենեաց այնքան բաներ այժմ պարտաւորիչ են ի Ֆրանսա որ ամուսնութիւնն ալ պարտաւորիչ ընել ուզուելուն պէտք չէ զարմանալ։ Օրինակի համար, դաստիարակութիւնն այժմ պարտաւորիչ է. իրենց զաւակն չկրթող ծնողք կը պատժուին։ Զինուորական ծառայութիւնն ալ պարտաւորիչ է, և կղերականաց դասն անգամ զերծ չի գտնուիր անկէ։ 1789ին ազատագրեալ Ֆրանսացին 1892ին կարգ մը պարտաւորութեանց տակ կը գտնուի։

Ամուսնութիւնք եւ ծնունդք կը պակսին Ֆրանսայի մէջ, որովհետեւ ամուրիներուն թիւը տարուէ տարի կ'աւելնայ, մինչ Ֆրանսայի շրջակայ ազգերու մէջ ամուսնութիւնք և ծնունդք տարուէ տարի կը շատնան, այնպէս որ ժամանակ պիտի գայ, և հեռի չէ այն, որ Ֆրանսա պաշարուած պիտի լինի իրմէ քանի մը պատիկ ստուարաթիւ ազգերով։

Ռըվիւ տէ Տէօ Մօնտի մէջ յօդուածագիր մը կը ցուցնէ սակայն թէ Անգլիոյ մէջ իսկ ծնողք սկսած են հաշուով գործել այժմ, և ծննդոց թիւն 1879ին 1,000ին 333է տասն տարի ետքն իջած է 1,000ին 296ի։ Նոր Մալթուսականութիւն մ'է այս, զոր Պրատլօ և տիկին Պիզանդ ծաւալեցին նորերս, 1877էն ի վեր «բազմամարդութեան աճման դէմ» քարոզելով և գրելով, այն դաւանութեամբ թէ զաւակաց անհաշիւ աւելնալն ամենէն ստոյգ միջոցն է ժողովրդեան թշուառութիւնն աւելցնելու։

Ահա այս զգուշաւորութիւնը Ֆրանսացի ծնողք չափազանցութեան կը տանին, խորհելով թէ աւելի աղէկ է քիչ զաւակ ունենալ և մարդ ընել քան շատ զաւակ ունենալ և խեղճ պահել։ Այս հաշիւը Ֆրանսացի կարգ մը իմաստասէրք և ընկերաբանք ազգին ապագային վնասակար կը գտնեն այժմ, զի թիւն ալ ոյժ մ'է, որ քանի կ'երթայ կը պակսի Ֆրանսայի։

Պէտք է սակայն խոստովանիլ թէ հեռատես և զգուշաւոր ծնողք շատ աւելի յանձնարարելի են քան եսասէր ամուրիներն, որք իրենց անձը միայն կը խորհին, որք երջանկութիւնն ամուրիութեան մէջ գտնել կը կարծեն, և թո՛ղ թէ իրենց կարծիքն ստոյգ չլինէր միշտ, երբ ամեն ոք ինքզինք եւեթ մտածէ՝ որո՞ւն պարտականութիւնն է ուրեմն մտածել ընկերութիւնն, ազգութիւնը։

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 22 դեկտ. 1891 (*)

Կան հոգիներ որ էապէս խաւարային դժոխք են, սակայն ընդունակ են, մինչեւ իսկ տասնեակ տարիներով, ձեւանալու խորան սրբութեան։ Սորա ապացոյցները շատ կան մեր աչքի առաջ, և կան որ մերկապարանոց լինելէ յետոյ անգամ դարձեալ չեն ամաչեր յանուն ազնիւ զգացումների խօսելու, գրելու․․․

Այդպիսի մի հոգւոյ մերկացումը այսօր տեղի ունեցաւ ի Մոսկուա, եւ ամբողջ քաղաքը, խղճամիտ ու անխիղճն անգամ սոսկացին այս զարհուրելի յայտնութեան առջեւ։ Մոսկուայի ամենաարդարամիտ և բարեխիղճ հռչակուած դատաւորներէն մէկը Սալթիկով, որ իւր ուղղամտութեան, իւր անաչառութեան պատճառաւ մինչեւ փաստաբանների միջեւ ծագող հակառակութիւնները կարգադրելու համար հաշտարար դատաւորի նախագահ էր ընտրուած, որ իւր անխարդախ ու ազնիւ հոգւոյ համար ոչ միայն հասարակութեան կատարեալ վստահութիւնը գրաւած էր, այլ նաեւ պատկառանք կ'ազդէր Մոսկուայի բոլոր դատաւորներին ու փաստաբաններին, որի հայեացքէն անաչառութիւն կը ցոլար և դէմքի վրայ գերազանց բարութեան դրոշմը նկարուած էր, ահա այսպիսի մի մարդն մինչեւ յիսունամեայ հասակը անազարտ սրբութեամբ ձեւանալէ յետոյ, այսօր յերեւան կ'ելնէ նոյն իւր խոստովանութեամբ, որ ութ տարի շարունակ զարհուրելի խարդաւանութիւն, կեղծ մուրհակայնութիւն և այլ սոսկալի նենգութիւններ է ըրած։ Այս յայտնութենէն առաջ անհետացեր է Սալթիկով, և այսօր ամբողջ Մոսկուա ան բացատրելի յուզման մէջ է։ Ամեն ոք սոսկումով կ'ըսէ․ Եթէ գերազանցօրէն բարի եղած մի մարդ որ կը դատէր մեզ և այսպէս խարդախ դուրս եկաւ, ապա ուրեմն ի՞նչպէս կարելի է հաւատ ընծայել միւսներին, որոնք նորա կօշիկին իսկ արժանի չէին համարուեր։

Հետեւաբար առերեւոյթ լաւ հանգամանքներն այնչափ անպայման ալ արդարացի հիմունք չեն կարող լինել մի անհատի հոգւոյ գերազանցութեան։ Մնաց որ Արիստակէս եպիսկոպոս, ինչպէս վերն յիշուեցաւ, քանիցս ցոյց է տալիս որ հանրային գործունէութեան ասպարէզի վրայ իւր անձի փառասիրական նկատումների համար աններելի ընթացքների հետեւած է քանիցս, իսկ իւր հոգեկան ներքին պատկերն աւելի յստակօրէն ցոյց տուաւ Մակար Կաթողիկոսի թաղման օրը, երբ սեղանի վրայ կովկասեան Հայոց պատգամաւորների ներկայութեամբ իւր ճառի վերջին յայտարարեց թէ «Հայ ազգի այս մեծ սուգը կարող է վերանալ ամենայն Հայոց ապագայ Կաթողիկոսի ընտրութեամբն, որ միայն կախեալ է Ռուսիոյ ամենողորմած կայսեր ամենազօր կամէն․․․»։ Արժանաւոր Հայ եկեղեցական կարծուած անձի այս յայտարարութիւնը ամենախորին վրդովմունք յառաջ բերաւ 3-400 սեղանակիցների վրայ։ Կիւրեղ վարդապետ Սրապեան, չը դիմանալով իւր բարեկամի այս հակաքրիստոնէական ստրկախօսութեանը, միեւնոյն սեղանի վրայ յայտարարեց թէ «ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութիւնը միմիայն հայ ազգի միահամուռ կամեցողութիւնից է կախուած»։ Սեղանէն յետոյ ամեն ոք սրտաշարժ գոհունակութեամբ մօտեցան ու համբուրեցին Կիւրեղ վարդապետի ձեռքը։

Այս և վերոյիշեալ անհերքելի իրողութիւնները միթէ ակներեւ ապացոյցներ չե՞ն Արիստակէս եպիսկոպոսի ձգտումների ոչ-անաչառութեանն։ Արդ, երբ անցեալի մէջ արդէն իւր կանխատեսեալ ապագային համար փաստերով ցոյց տուած է նպատակին դիմելու յայտնի ուղղութիւնն, ուստի տարակոյս չկայ թէ ամեն յոյս կորցնելու օրհասական վտանգի պահուն նա կարող էր դիմել այդ ուղղութեան և վճռական հնարքներու։

Վերջապէս նա ի նկատ առնելով Մակարի Կաթողիկոսութիւնը երբ անարատ հայ եկեղեցական պարտէր իրեն ապաւէն չը բռնէր այն քաղաքականութիւնն որի ազգավնաս հետեւանքները վերջ ի վերջոյ չկարողացան արտասուօք չը խոստովանիլ ծերունի Կաթողիկոսը իւր մահուան օրերում։

Մակար կաթողիկոս երբ Ներքին գործոց նախարարութենէն կ'ընդունի այն գրութիւնն որ կը վերաբերի Էջմիածնայ կալուածների վաճառման եւ ռուս լեզուաւ դասաւանդութեան փոխանակ հայ լեզուի, կը յայտնէ Սինոդականաց թէ ինք պատասխանը կը գրէ ու կը կարդայ Սինոդին, ապա մի քանի վայրկեան խորին մտատանջութեան ու անվճռականութեան մէջ տատանուելէ յետոյ, կը յարէ կիսկըտուր «․․․ Վաղուց է որ ես ինձ ծանր մեղաւոր եմ համարում Աստուծոյ առաջ, ազգիս առաջ և նամանաւանդ խղճիս առաջ։ Խիղճս չարաչար տանջվում էր, բայց ես համարձակութիւն չէի կարողանում ունենալ ուրիշին խոստովանիլ իմ այս հոգետանջ մեղքը։ Իսկ այս թուղթից յետոյ էլ չեմ կարող ծածկել խղճիս խայթն։ Ես ինձ մեղաւոր զգում եմ պարտաճանաչութեանս հանդէպ, որովհետեւ մինչեւ այսօր ես ոչ թէ Հայոց Կաթողիկոս էի այլ մի ամենահլու չինովնիկ, նզովք եմ դնում ձեր վրայ չը հետեւիլ այն քաղաքականութեան, որը ես օգտաւէտ էի համարում, և պարտք եմ դնում ապագայ Կաթողիկոսի վրայ որ իւր յարաբերական գործերի մէջ լինի ուղիղ և վճռական այլ ոչ թէ տատանուող․․․»։ Սուքիաս, որ գերազանցապէս յախուռն զգացման տէր մարդ է, Կաթողիկոսի հետ միասին փոխուած էր, բայց որովհետեւ նա միջին ճանապարհ չի սիրեր այլ միշտ ծայրայեղ է, ուստի այս անգամ ծայրայեղապէս հակառակ ուղղութիւն բռնեց։ Նա այլ եւս մի այնպիսի հակառակորդ էր դարձել որ ամեն ռուսական երեւոյթ անզուսպ զայրոյթ կը պատճառէր իրեն, մինչ այն աստիճան որ Սինոդի մէջէն դուրս կը հրէր զՊրոկուրորն, իրաւունք չը տալով նմա ունկնդիր լինել Սինոդի ատենախօսութեանց։ Վատհոգի և ցանցառամիտ մարդիկ միայն կարող են քարոզել թէ «Սուքիաս եպիսկոպոս գողութեան մեղսակից լինելու համար աքսորուած է»։ Ո՞ր ապուշը պիտի խաբուի։ Միթէ՞ մի պարզ գողակից տեսնելու համար Բարձրագոյն հրաման ստանալու կարեւորութիւնը կարող էր ծագիլ։

Գոնէ Մակարի արտասուալից զղջումը պէտք է մի սրբազան, մի վսեմ խափանարար լինէր Սեդրակեանի ծրագրած ընթացքին, և մի խրատական օրինակ համարուէր նմա և իւրայնոց, եթէ իրաւամբ նոցա ձգտումների կէտ նպատակին է մեր Եկեղեցւոյ և ժողովրդեան իսկական գոյութեան պահպանումն վերահաս կորուստէն։ Գ. Տ.

(*)․ Լրագրոյս երեկի թուով հրատարակեալ թղթակցութեան երկրորդ և վերջին մասն է այս։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Այս երկուշաբթի Պերլինի կայսերական պալատան մէջ կարեւոր արարողութիւն մը կատարեցաւ։ Փոզենի լեհական գաւառին նոր արքեպիսկոպոսն հաւատարմութեան երդում ըրաւ Կայսեր, բանախօսութիւն մը արտասանելով որոյ բնագիրը կանխաւ մատուցած էր Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Կայսրն ի պատասխանի ըսաւ թէ Փոզենի թեմին համար լեհ եկեղեցական մը առաջարկելով, Բրուսիոյ հպատակ Լեհերուն վստահութեան և բարեացակամութեան ցոյց մ'ընել ուզած է, որք կը յուսացուի որ պիտի գնահատեն և երախտագիտութեամբ շարժին։—Գործը կրօնական չէ լոկ։ Տքթ. Սթապլեւսքի լեհ արքեպիսկոպոսին անուանումը կը ցուցնէ Բրուսիոյ Լեհերուն նկատմամբ նոր քաղաքականութիւն մը։ Պիզմարք իշխանին դրած կարգ մը հակալեհական օրէնքները խափանելով, Վիլհէլմ Կայսր կը փորձէ սիրաշահել Լեհերն, և Ռայխսթակին մէջ լեհ երեսփոխաններն իւր նոր

—)(2)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՌՕՊԷՆՍՕՆՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԸ

Այդ անձուկին ջուրի պտոյտին մէջտեղը, որ չունի հաշուելի ուղղութիւն մը, կը գտնուի Սբէնսէր կղզին։ Քիչ նաւեր կ'անցնին անոր մօտէն։ Խաղաղականին մեծ նաւուղիներն որք Նոր Աշխարհին հինին հետ կը կապեն, թէ՛ Ճափոնի ճամբայները թէ Չինաստանի, ամենքն ալ աւելի հարաւէն կ'անցնին։ Առագաստանաւերն անվերջ հանդարտավայրներ կրնան գտնել այդ Ֆիւրօսիւօի յորձանքին մակերեւոյթին վրայ, եւ շոգենաւերն որք ամենէն կարճ ճամբան կ'ընտրեն, անկից անցնելով բնաւ օգուտ մը չեն ունենար։ Արդ, ոչ առագաստանաւերն և ոչ շոգենաւերը կուգան տեղեկութիւն մը առնել Սբէնսէր կղզւոյն վրայ, որ կը կանգնի հոն ինչպէս Խաղաղականի ընդծովեայ լեռներէն միոյն մեկուսացեալ կատարը։ Աշխարհի ժխորէն հեռու քաշուիլ, առանձնութեան մէջ անդորրութիւն փնտռել ուզող մարդու մը համար ի՞նչ կայ լաւագոյն քան այդ Իսլանտան որ ծովեզերքէն քանի մը հարիւր մղոն հեռուն կորսուած է։ Կամաւոր Ռօպէնսօնի մը համար այդ տեսակ առանձնոցներուն տեսլականը պիտի ըլլար։ Միայն թէ, պէտք էր վճարել գինը։

Եւ, հիմայ, ինչո՞ւ Միացեալ Նահանգները կ'ուզէին ծախել այդ կղզին։ Քմահաճո՞յք մըն էր։ Մեծ ազգ մը չկրնար պարզ անհատի մը պէս իր քմահաճոյքին համեմատ վարուիլ։ Ճշմարտութիւնն ահաւասիկ․ իր դիրքին համար, Սբէնսէր կղզին երկար ատենէ ի վեր կատարելապէս անօգուտ տեղ մը դարձած էր։ Գաղթականութիւն մը հաստատել հոն, գործնական արդիւնք մը պիտի չունենար ատիկա։ Զինուորական տեսակէտով, ո և է գործածութիւն չէր կրնար ունենալ, որովհետեւ Խաղաղականին ամենէն ամայի մասին մէջ կը գտնուէր։ Առեւտրական տեսակէտով, նոյն անպէտութիւնն, որովհետեւ իր բերքերուն արժէքով կարելի չէր նաւուղիքը հանել, ոչ երթին ոչ դարձին։ Պատժապարտներու համար եթէ զգաստավայր մը ընէին զայն, շատ մօտ պիտի ըլլար ծովեզերքին։ Վերջապէս ո և է շահու համար ալ զայն գործածելէն, ծախքը միշտ շատ պիտի երթար։ Ուստի, ամայի կը մնար անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր, և համաժողովն, վերջին աստիճան գործնական միտք ունեցող մարդերէ բաղկացած, որոշած էր այդ Սբէնսէր կղզին աճուրդի հանել, միակ պայմանով մը սակայն, այն է թէ գնողը Ամերիկացի մը ըլլայ։

Միայն թէ չէին ուզեր չնչին գինով մը տալ այդ կղզին։ Եւ աճուրդի գին որոշած էին մէկ միլիոն հարիւր հազար տոլար։ Այդ գումարը, դրամական ընկերութեան մը համար որ այդ գնումն ու շահագործումը բաժնետոմսերով կը հանէր, ոչ ինչ բան մը պիտի ըլլար, եթէ գործը առաւելութիւն մը ներկայացունէր․ բայց, որչափ ալ կրկնենք քիչ է․ ոչ մէկ առաւելութիւն ունէր․ ձեռնհաս մարդիկ այնչափ քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայէին Միացեալ-Նահանգաց այդ անջատ կտորին որչափ բեւեռին սառոյցներուն մէջ կորսուած կղզեակի մը։ Սակայն մասնաւոր անհատի մը համար գումարը շատ խոշոր էր։ Պէտք էր ուրեմն հարուստ ըլլալ, գոհացնելու համար այդ քմահաճոյքն, որ ամեն պարագայի մէջ հարիւրին մէկ հազիւ կրնար բերել։ Նոյն իսկ պէտք էր աւելի կերպով հարուստ ըլլալ, որովհետեւ պէտք էր կանխիկ վճարել, «քէշ», ըստ Ամերիկեան բացատրութեան, և ճշմարտութիւն մըն է թէ նոյն իսկ Միացեալ Նահանգաց մէջ հազուագիւտ են դեռ այն մարդիկն որք տասնմէկ հազար տոլար ունին, իբր գրպանի ստակ, զոր կրնան ջուրը նետել անգամ մըն ալ ձեռք անցնելու յոյս չունենալով։

Եւ սակայն Համաժողովը որոշած էր այդ գինէն վար չտալ։ Մէկ միլիոն հարիւր հազար տոլար։ Փարա մը վար չըլլար, ապա թէ ոչ Սբէնսէր կղզին նորէն Միացեալ-Նահանգաց ստացուածքը կը մնայ։

Կարելի է ուրեմն խորհիլ թէ ոչ մէկ գնող այդ գումարը տալու չափ խենդ պիտի չըլլար։

Այս կամ այն պատճառաւ, վերջապէս, գնող մը չէր ներկայանար։ Ատենը կ'անցնէր, մունետիկին հոգին բերանը կուգար աճուրդի հանուած առարկան գովելով, յանձնակատար-գնահատը իր կոկորդը կը մաշեցնէր, առանց ընդունելու մին այն գլխու նշաններէն զորս այդ յարգոյ գործակատարներն այնքան դիւրաւ կը նշմարեն, և ոչ իսկ գինը վճռի տակ կը դնէին։

Պէտք է սակայն ըսել որ եթէ մուրճը չէր ձանձրանար գրասեղանին վրայ ելլելով իջնելով, բազմութիւնն ալ չէր ձանձրանար սպասելով։ Կատակաբանութիւնները կը շարունակէին, ծաղրական խօսքերը չէին դադրեր։ Ոմանք երկու տոլար կուտային կղզիին համար, ծախքն ալ հետը։ Ուրիշներ կ'ուզէին որ իրենց ստակ վճարուի որպէսզի տէր ըլլան կղզիին։

Եւ միշտ մունետիկը կ'աղաղակէր․

—Ծախու կղզի՛, ծախու կղզի՛։

Միշտ ոչ ոք կ'ելլէր գնելու համար։

—Կ'երաշխաւորէ՞ք որ հոն կը գտնուին Ֆլէյսըր (1), հարցուց նպարավաճառ Սթըմբի, Մէրչընթ-Սթրիթէն։

—Ոչ, պատասխանեց յանձնակատար-գնահատը, բայց անկարելի չէ որ գտնուի, և կառավարութիւնը գնողին կուտայ ազատ հողերուն վրայ ամեն իրաւունք։

—Հրաբուխ մը կա՞յ գոնէ, հարցուց Օքհըրսթ, Մօնկօմէրի փողոցին գինեպանը։

—Ոչ, հրաբուխ չկայ, պատասխանեց Տին Ֆէլբօրկ, այն ատեն աւելի սուղ կըլլար,

Մեծաձայն քրքիջ մը պատասխանեց այս հարցման։

—Ծախու կղզի՛, ծախու կղզի՛, կ'ոռնար Ֆինկրաս, որուն թոքերը պարապ տեղը կը յոգնէին։

—Գոնէ տոլար մը, գոնէ կէս տոլար, գոնէ սէնթ մը աւելի տուող չկա՞յ տրըւած գինէն, ըսաւ վերջին անգամ մըն ալ յանձնակատար-գնահատը, պիտի տամ կղզին անոր․․․ մէկ․․․ երկու․․․

—Մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար տոլար։

Այս բառերը սրահին մէջ թնդացին ինչպէս ատրճանակի մը հարուածներ։

Ամբողջ բազմութիւնը որ վայրկեան մը լուռ մնաց, դարձաւ նայեցաւ այն յանդուգն մարդուն որ համարձակած էր այդ թիւն արտասանել։

Այդ մարդը՝ Ուիլեըմ Վ. Քօլտըրբն էր, Սան Ֆրանչիսքօէն։

Բ

ԻՆՉՊԷՍ ՍԱՆ-ՖՐԱՆՉԻՍՔՕՅԻ ՈՒԻԼԵԸՄ Վ. ՔՕԼՏԸՐԲ ՄՐՑՄԱՆ ՄՏԱՒ ՍԹՕՔԹԸՆՑԻ Ճ. Թ. ԹԱՍՔԻՆԸՐԻ ՀԵՏ։

Ատենօք տարօրինակ կերպո՛վ հարուստ մարդ մը կար որ կը հաշուէր միլիոններով տոլար ինչպէս այլք հազարներով։ Ուիլեըմ Վ. Քօլտըրբն էր։

Կ'ըսէին թէ աւելի հարուստ էր քան Ուէսթմինսթրի դուքսը, որուն եկամուտը կը հասնի ութ հարիւր հազար ոսկիի, եւ որ կրնայ օրը յիսուն հազար ֆրանք ծախսել, վայրկեանը երեսունեւվեց ֆրանք,—աւելի հարուստ քան Նէվատացի ծերակուտի անդամ Ճօնսը, որ երեսունհինգ միլիոն հասոյթ ունի,—աւելի հարուստ քան նոյն իսկ Պ. Մաքէն որ իր տարեկան երկու միլիոն եօթ հարիւր յիսուն հազար ոսկի հասոյթով կրնայ ժամը եօթ հազար ութ հարիւր ֆրանք ծախսել կամ երկվայրկեանը երկու ֆրանք և քանի մը սանթիմ։

Ալ խօսքն իսկ չեմ ըներ այն պզտիկ միլիոնատէրներուն, Ռօշիլտներու, Վանտէրպիլթներու, Նորթըմպըրլէնտի դուքսերու, Սթուարթներու, ոչ ալ Քալիֆորնիոյ մեծ դրամատան տնօրէններուն եւ հին ու նոր աշխարհաց ճոխահասոյթ ուրիշ անձերուն, որոնց ողորմութիւն տալու կարող էր Ուիլեըմ Վ. Քօլտըրբ։ Առանց զգալու կրնար միլիոն մը տալ ինչպէս դուք կամ ես հարիւր փարա կուտանք։

Քալիֆօռնիոյ առաջին ոսկեհանքերուն շահագործմամբ է որ այդ յարգելի շահագէտը իր անհաշուելի հարստութեան ամուր հիմունքը դրած էր։ Գլխաւոր գործակիցն եղաւ զուիցերիացի Սըթըր նաւապետին, որուն հողերուն վրայ 1848ին գտնուեցաւ առաջին հանքերակը։ Այդ թուականէն ի վեր բաղդն ու խելքն ալ իրարու օգնելով, երկու աշխարհաց բոլոր մեծ շահագործումներուն մասնակցեցաւ։ Այն ատեն յանդգնօրէն նետուեցաւ վաճառականութեան և ճարտարարուեստի բոլոր շահդիտութեանց մէջ։

(Շարունակելի)

---

(1) Այս անունը կուտան այն ցած հողերուն որք կը պարունակեն ջրատարութեամբ եկած դիզուած ոսկի։

նախարարապետին Թաֆֆէի կոմսին կողմն ունենալ։ Լեհ գործիչներն իրենց օրինակաւ ցոյց տուին վերջերս թէ անզգայ չեն կայսեր բարեմիտ ուղղութեան, և պատրաստ են իրենց հաւատարմութեան նոր ապացոյցներ տալու եթէ արգելք չյարուցուի իրենց ազգային-կրօնային խաղաղ և օրինաւոր զարգացման։

—Մարոքի վեհապետան յատուկ դեսպանութիւն մը կը ղրկէ ուղղակէս ի Լոնտոն, որ ձեռք բերելիք արդիւնքին համեմատ, անտի պիտի անցնի Փարիզ, ապա Պերլին և Մատրիտ։ Մատրիտի դաշինքը կ'առաջարկէ եղեր միջազգային դեսպանախորհրդոյ մը գումարումն, անյապաղ կարգադրելու համար ի Մարոք եւրոպեան հաւաքական միջամտութեան մը խնդիրն, յապահովութիւն եւրոպացի հպատակաց։

—Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլ Լոնտոն վերադարձաւ երկար ուղեւորութենէն որ ի Հարաւային Ափրիկէ, Մաշոնա ցեղին երկիրը, զոր անգլ. ընկերութիւն մը ձեռնարկած է զարգացնել ու շահագործել։ Լորտ Չըրչիլ լաւ տպաւորութիւններ բերած է, և վստահալից է Ափրիկէի անգլ. գաղթականութեանց ապագային նկատմամբ։ Պ. Սըսիլ Ռոտէս, Բարեյուսոյ Հրուանդանի նախարարապետն, ընդարձակ և հեռանկատ գաղափարաց տէր պետական մարդ մ'է, որ յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ նոր քայլեր առնուլ կուտայ անգլ. գաղթային գործունէութեան։ Այս առթիւ կ'ըսուի նաև թէ Լորտ Չըրչիլի դեսպանական մարմնոյ անդամակցելուն Լորտ Սալզպըրի չի հաճիր։

—Մարոքի խնդիրն այս է որ եւրոպական քանի մը գլխաւոր Տէրութիւնք զանազան շահեր ունին այն երկրի մէջ։ Սպանիա այն երկիրն օր մը իրեն հետ միացնելու գաղափարէն չէ հրաժարած երբեք։ Անգլիա, ունենալով Ճիպրալթար, Թանճէրի վրայ եւս ակնկալութիւններ կը տածէ։ Գերմանիա յաջողած է իւր Թեւարկութիւնն հաստատել Էլ-Մունէյմին Էմիրի երկրին վրայ, որոյ շահերը պաշտպանելու համար կրնայ միջամտելու փորձ մ'ընել Գերմանիա, և վերջապէս, Ֆրանսա, որոյ ափրիկեան ընդարձակ գաղութն՝ Ալժերի՝ սահմանակից է Մարոքի, ժամանակէ մ'ի վեր Մարոքի վեհապետին հետ ծանուցագրերու փոխանակութիւն մը կ'ընէ Թուաթի վրայ մարոքեան Թեւարկութիւն հաստատել ուզելուն համար, որ հակառակ կուգայ Ֆրանսայի շահուց։ Այս խնդրոյ վրայ աւելցնելով Բալֆի ցեղին ձգտումն ընդդէմ Թանճէրի կառավարչին, գաղափար մը կ'ունենանք թէ ինչո՞ւ համար եւրոպեան Տէրութիւնք կը խորհին իրենց շահերն և հպատակները պաշտպանել հաւանական շփոթութեանց դէմ։

—Ի Պերլին և գերմանական ուրիշ քաղաքներու մէջ տեղի ունեցած սնանկութիւնք գերման կառավարութեան ներշնչած են Սակարանի վրայ աւելի խիստ հսկողութիւն մ'ի գործ դնելու փափաքը։ Պերլինի կառավարութիւնը սակարանական բարենորոգման ծրագիր մը ղրկեց ամեն դաշնակից կառավարութեանց որք Սակարան մ'ունին։ Ասոնք են Պրեմէն, Համպուրկ և Լիւպեք երեք հանսէական քաղաքներն, և Պաւիերա, Սաքսոնիա և Պատէնի մեծ-դքսութիւնն։ Ասոնք պատասխաններ պիտի ղրկեն Պերլին, միահաղոյն որոշելու պէտք եղած միջոցները։

—Սըր Ֆրա. Ֆորտ, Կ. Պոլսոյ անգլ. նոր դեսպանն, իւր դիւանագիտական ասպարէզին մէջ, խիստ քիչ առիթ ունեցած է յարաբերութեան գտնուելու այն երկրին ցեղերու հետ։ «Թայմզ» այս պարագան ո՛չ թէ թերութիւն այլ առաւելութիւն մը կը համարի, զի նոր դեսպանն արեւելեան մեծ երկրի մը հետ հաղորդակցութեան պիտի մտնէ առանց կանխակալ կարծեաց։

—Անցեալ շաբթուն վերջին օրերը ձեան բուքն փոթորիկներ տեղի ունեցան յԱնգլիա և հիւսիսային Եւրոպիոյ այլ և այլ երկրաց մէջ։ Անգլ. կարգ մը քաղաքներ ձիւնով պաշարուեցան, և կառախմբեր չկրցան ճամբանին շարունակել։

—Մոսքուայի կառավարիչ Սէրգէյ մեծ դուքս լսելով թէ աղքատները դժուարութիւն կը քաշեն փոքր քանակութեամբ հաց գնելու, կ'ուզէ անձամբ ստուգել։ Իբրեւ մուժիք հագուելով, հացագործի մը խանութը կը ներկայանայ և երեք քափիկի հաց կ'ուզէ։ Հացագործը մէկ լիպրայէն պակաս հաց տալ չուզեր։ Մուժիքը կը պնդէ, ըսելով թէ աւելի փարա չունի։ Հացագործը կ'ուզէ հեռացնել զնա, մուժիկը չերթար։ Վերջապէս ոստիկանութիւնը կը միջամտէ։ Ո՜րչափ մեծ կը լինի իրենց զարմանքն երբ ձերբակալեալ մուժիկն (գիւղացին) ո՜վ լինելը կ'իմանան հարցաքննութեամբ։ Հացագործները կը պատժուին, և հրաման կը տրուի որ քանի փարայի հաց ուզուի՝ տան։

—Ֆրանսա Պոլսոյ զրահաւորէն զատ ուրիշ զրահաւոր մ'եւս կը ղրկէ Թանճէր, ուր Իտալիա իւր հզօրագոյն մարտանաւերէն մին՝ Ֆրանչեզօ զրահաւորը ղրկած է արդէն։ Վերջին օրերս, մարոքեան դէպքերը Սակարանաց վրայ եւս ազդեցին։

—Քլարէնսի դուքսն որ նմանապէս Ինֆլուէնցայի զոհ գնաց, Կալլէսի իշխանին անդրանիկ որդին էր, որ իրաց բնական ընթացքով օր մը Անգլիոյ Թագաւոր պիտի լինէր։ Այս օրերս նշանուած էր անգլիացի գեղանի ու պատուական իշխանուհւոյ մը, և փետր.ի վերջը տեղի պիտի ունենար հարսանեաց հանդէսն որոյ պատրաստութիւնք արդէն սկսած էին։ Անգլիոյ արքունեաց և նոյն իսկ ժողովրդեան համար մեծ սուգ մ'է այս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻՒ

Ղալաթիոյ քարոզիչ Արժ. Վահան Ծ. վարդապետ Յակոբեան չորեքշաբթի օրը միջօրէին ռուսական դեսպանատունը գնաց և Ամանորի առթիւ, յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ առ Վսեմ. դեսպանն Ռուսիոյ։

Պ. Նելիտոֆ սիրալիր կերպով ընդունեց զն. Արժանապատուութիւն դեսպանատան մեծ դահլիճին մէջ, ուր հաւաքուած էին այդ պահուն դեսպանական մարմինն, զանազան հասարակութեանց հոգեւոր ներկայացուցիչք և ռուս գաղթականութեան երեւելիք։ Տ. Վահան վարդապետ Ամանորի առթիւ շնորհաւորութիւններ մատուցանելէ յետոյ, Ս. Պատրիարք Հօր այցետոմսն յանձնեց առ Պ. Նելիտոֆ որ խորին շնորհակալութիւն յայտնեց։

Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Գալիչէ ու դեսպանատան խորհրդականն Ամանորի առթիւ իրենց այցետոմսերը ղրկած են Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհակալութեան գիր մը ուղղած է Հրէից Րաբունապետի Տեղակալին՝ ի պատասխանի Ամանորի առթիւ նորա ղրկած շնորհաւորական գրոյն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մայր-Դիւանի Ատենադպրութիւն

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայրն Նոր տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօնին շնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնքն պիտի ընդունի Ս. Ծննդեան երկրորդ օրն, երեքշաբթի, 7 յունվար, ժամ 7 ին, Ազգային Պատրիարքարանի մէջ։

Հետեւաբար կը փութամք հրաւիրել Ազգային Երեսփոխանութիւնն, Վարչութեան կրօնական և քաղաքական Ժողովներն, տնտես. խորհուրդները, Թաղական խորհուրդներն, հոգաբարձութիւններն, և այլ ազգային պաշտօնական մարմիններն որ բարեհաճին նոյն օրն որոշեալ ժամուն գալ հաւաքուիլ ի մեծ դահլիճն Պատրիարքարանի և ապա առաջնորդութեամբ Մայր-Դիւանի ներկայանալ Նորին բարձր Սրբազնութեան։

Սոյն կարգադրութիւնն յատկապէս կը յանձնարարուի թէ՛ հանդիսին շուքն պահելու և թէ՛ տարաժամ այցելութեանց առթիւ անպատեհութեանց տեղի չի տալու համար։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Մոսկուայէն հետեւեալը կը գրեն Թիֆլիզի լրագրի մը.

Դեկտեմբերի 8-ին, իշխան Խաչատուր Լազարեանի հոգեհանգստեան կարգը կատարուեց շատ անշուք կերպով։ Սա ազգասէր, բարերար Լազարեան ճեմարանի հիմնադիր (1815 թ.) Յովակիմ իշխանի որդին էր, որ իւր Յովհաննէս անունով վաղամեռիկ որդու անունը յաւերժացնելու համար երկու հարիւր հազար րուբլի է կտակում, որոնց տոկոսիքով բացւում է Լազարեան ճեմարանի Նախակրթական բաժինը և տասն և չորս չքաւոր հայ մանուկներ էլ պէտք է ձրիաբար ուսանէին այնտեղ։ Բացի սրանից, Մոսկուայի Սուրբ Խաչ եկեղեցուն կից իւր սեպհական գետինն է նուիրել եկեղեցուն, որի վրայ շինուած է Գասպարեան անկելանոցը։ Այսպիսի մեծագործ իշխան բարերարի հոգեհանգստեան կարգը կատարելու ժամանակ Լ. ճեմարանի աշակերտներն, իրենց վարչութեամբ փայլում էին իրենց բացակայութեամբ, միմիայն երկու ուսուցիչներ չէին մոռացել իրենց պարտաւորութիւնը և եկել էին եկեղեցի։

Երբ որ մոմեր էին բաժանում ժողովրդին, ամենքը հարցնում էին իրար, սա ինչ բան է, ո՞ւմ համար է. մեր քահանաներից ոչ ոք մի խօսք չասաց, որ մենք ծխականներս իմանայինք թէ հոգեհանգիստը ո՞ւմ համար է։ Մեր համեստ կարծիքով, այսպիսի մեծագործ, բարի եւ առաքինի մարդկանց մասին մի քանի կենդանի խօսքեր մեծ կրթիչ ներգործութիւն կարող են ունենալ, ո՛չ միայն հասակաւոր մարդկանց վրայ, այլ և մանուկ սերունդի սրտում երախտագիտութեան հոգի կը զարթեցնէր և առաջադիմութեան բարի նախանձ կը վառէր նրանց մատաղ սրտերում։ Ափսո՜ս, մեր Սուրէնեանց Յակոբ Ա. քահանայի մահից յետոյ, մեր եկեղեցում քարոզող ոչ ոք չէ լինում, այն ինչ քարոզը եղել է և պիտի լինի եկեղեցու պայծառութեան անհրաժեշտ պայմաններից մէկը։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս հաստատ աղբիւրից մեզ հաղորդում են, սրբակրօն կոյս Թայիրեանցը իւր որդեգիր երգիչ Վարդիկեանին, որ այժմ Պետերբուրգումն է սովորում, իւր հաշւով Իտալիա է ուղարկում ձայնը կատարելագործելու։ Այսպիսով Իտալիայում սովորող մենք չորս երգիչ կունենանք՝ Շահլամեանց, Ամիրջանեանց, Ծովակ և Վարդիկեան։

—Մոսկուայից մեր Թղթակիցը գրում է մեզ, որ գեղարուեստական-թատրոնական Արտիստ ամսագրի դեկտեմբերի համարում լոյս է տեսնելու մի յօդուած Ադամեանի մասին, հանգուցեալ դերասանի պատկերով։ Յօդուածը պատկանում է Գ. Վեսելովսկու և Մ. Բերբերեանի գրչին։

—Մեզ հաղորդում են, որ հոգեւոր կառավարութիւնն հայոց եկեղեցիներին արդէն շրջաբերական թղթեր է ուղարկել՝ հայ ժողովրդին ռուս սովեալներին օգնելու համար հրաւէր կարդալու։

—Ուրբաթ, դեկտ. 20ին, ինչպէս կանխաւ ծանուցել էինք, Թիֆլիսի Նահանգական դատարանում նշանակուած էր ցենզօրական հաստատութեան կողմից Թերթիս խմբագրի դէմ տուած գանգատի քննութիւնը։

Գործը վերստին յետաձգուեցաւ գանգատուող կողմի՝ երբեմն աւագ ցենզօր Մելիք-Մեհրաբեանի բացակայութեան պատճառով։ Այս երկրորդ անգամն է, որ նոյն պատճառով գործը յետաձգւում է։ (Նոր-Դար)

ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ԱՐԵՒԵԼՔ

Արեւելքի վաղուան համարը, բաց ի իւր սովորական նիւթերէն, կը պարունակէ նաև հետեւեալ յօդուածները.

ԵՒՐՈՊԱՆ ՍԱՌՆԱՊԱՏ
ԱԲՐ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔ
Ծննդեան Ծառը Ե. ՍԷԹԵԱՆ
Ծնունդ Թարգմ. ՀԵՐՄԻՆԷ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. Շրջագայութիւն նկարչաց աշխարհին մէջ.
Ա. ՖԵԹՎԱՃԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ. գրախօսութիւն. Նկարագրին առնչութիւնը շարժուածքներուն հետ.— Գիրն իբր ամենաճիշտ պատկեր նկարագրին.—Պ. Արսէն Արիսի նոր գիրքը.—Գրախօսութեան առաւելութիւնները. Վ. Մ.

ԿԱՂԱՆԴԸ ՏԱՆ ՄԷՋ (Նորավէպ)
ԿԻՒՍԹԱՎ ՏՐՕԶ

ԲՐՕՖԷՍԷՕՌ ՄԱՌԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿՆ ուղղեալ առ ողբացեալն Հ. Ս. Տէրվիշեան

ԱՍՏՐԱ (Գրական վէպ Քարմէն Սիլվայի) Թարգմ. Թ. Թ.

ԳՐԱՔՆՆԱԿԱՆ —Դրժման դէպք մը (Un cas de rupture) յԱլեքսանդր Տիւմայէ.— Նկարիչն կատուաց. ՅՈՎՀ. Ե. ԱԼԵԱՆ

Գում. գաբուի Մանկապարտէզի Խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել թէ իւր խնամոց յանձնուած երախաները վարժարան փոխադրելու համար մասնաւոր կառք մը սահմանած է, որ պիտի սկսի երթեւեկել յառաջիկայ յունվար 8 չորեքշաբթի օրէն սկսեալ։

Ուստի ծնողք կամ պաշտպանք որք կը փափաքին իւրեանց զաւակները կառքով փոխադրել, կը հրաւիրուին բանակցիլ Խնամակալութեան հետ ամեն առաւօտ ի վարժարան կամ ի խորհրդարան Մայր Եկեղեցւոյ։

ՄԱՍԻՍ

Մասիսի յառաջիկայ Թուոյն բովանդակութիւնն է հետեւեալը

Մեր Մասիսը ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Սամուէլ Մուրատի կտակը եւ Մխիթարեան Միաբանութիւնը՝ օրէնքին առջև. ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ
Մենաստանին կոյսը (Քերթուած). ՍԻՊԻԼ
Եղիա Տէմիրճիպաշեան (Գրական ուսումնասիրութիւն). Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ
Մխիթար (ձեռագիրներէն քաղուած). ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Մամայիդ բարեւ ըրէ՛ (Նորավէպ). ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ
Մեր հորիզոնին վրայ. ՄՈԼՈՐԱԿ

Մասիս սովորաբար պիտի բաղկանայ 16 քառածալ երեսէ. յառաջիկայ Թիւը կը պարունակէ 24 երես։

Մասիսի տարեկան բաժանորդագինն է.
Պոլսոյ համար 20 ղրշ.
Գաւառաց » 25 »
Օտար երկիրներու համար 6 ֆրանք։

Մասիսի բաժանորդ գրուիլ ուզողները պէտք է դիմեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ՏԷՄԻՐ ԽԱՆ, Թիւ 24, Մասիսի գրասենեակը։

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

Վիեննայի Մխիթարեան Հարց Հանդէս Ամսօրեայն իր վեցերորդ շրջանը կը Թեւակոխէ, նոյն ծաւալով բայց աւելի ճոխ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ։

Հրատարակուեցաւ Յունվարի ամսաթիւը։

Վաճառման կեդրոնատեղին է.

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ ի Ղալաթիա Սեղրոս խան Թիւ 5, և ի Պոլիս ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ Պահճէ-Գաբու, Թրամվայ-հատուծի Թիւ 4։

Միեւնոյն գրատանց մէջ կը վաճառուին՝ Վիեննայի Մխիթարեան Հարց բոլոր հրատարակութիւնները. — գրավաճառաց համար մասնաւոր գոհացուցիչ զեղչով։ 1—2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ

Մայրաքաղաքիս իտալական նոր դեսպան Պ. Բէժման երէկ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունենալով, իւր յանձնարարագրերը մատոյց։

Արտաքին գործոց Նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ ու օգնականը՝ Ղալիպ պէյ, պաշտօնական համազգեստիւք ժամ 6ին պալատական կառքերով ի Բերա Օթէլ տը Լոնտր գնացին, ուր կը բնակի դեսպանն, և կայս. պալատ առաջնորդեցին զնա։ Առաջին կառքին մէջ, որ քառաձի էր, կը գտնուէին դեսպան Պ. Բէժման ու Իպրահիմ պէյ, իսկ միւս կառքերուն մէջ՝ Ղալիպ պէյ, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի գլխաւոր պաշտօնեայք և դեսպանատան պահակ չաւուշներուն հրամանատարը։

Դեսպանն և իւր հետեւորդք կայս. պալատ ժամանելուն՝ արժանավայել պատիւներով ընդունուեցան և առաջնորդուեցան ընդունելութեան սրահն, ուր պահ մը հանգիստ առին և պատուասիրուեցան խահուէներով ու օշարակներով։ Քիչ յետոյ, Պ. Բէժման պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և իւր յանձնարարագրերը մատոյց։ Դեսպանը բանախօսութիւն մը ընելով ըսաւ թէ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ յարատեւելու և աւելի ամրապնդելու երկուց տէրութեանց միջեւ կեցած բարեկամական սերտ յարաբերութիւնները։ Վեհ. Սուլթանն եւս յարգական խօսքերով պատասխանեց։ Ընդունելութեան պահուն թարգմանի պաշտօնը կատարեց Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա։

Յաւարտ ունկնդրութեան, Պ. Բէժման կրկին անգամ ընդունելութեան սրահն առաջնորդուեցաւ, ուր պատուասիրուելէ յետոյ միեւնոյն կառքերով Բ. Դուռը գնաց։ Բ. Դրան բակին մէջ զինուորաց վաշտ մը ու զինուորական նուագածուաց խումբ մը զինուորական պատիւներ ընծայեցին դեսպանին, որ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի ու Բ. Դրան արարողապետ Ֆերուխ էֆէնտիի կողմէ ընդունուելով՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով առաջնորդուեցաւ։ Պ. Բէժման քառորդ ժամու մը չափ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ և անդ եւս պատուասիրուելէ յետոյ իւր հետեւորդաց հետ միեւնոյն հանդիսիւ դարձաւ ի Բերա Օթէլ տը Լոնտր։

⁂

Քիչ յետոյ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն ի Բերա Օթէլ տը Լոնտր երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուին դեսպան Պ. Բէժմանին։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Սպարապետն եւ Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ կայս. պալատ գնացին եւ ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Թուրքիոյ մէջ շինուած և շինուելիք երկաթուղիներու փոխադրութեան գործողութեանց յատուկ օրինական ծրագիրն, որ Հանրօգուտ շինութեանց ժողովին կողմէ պատրաստուելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած և անոր Պետական Խորհրդոյ յանձնուած էր, Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան վերադարձուած է մէկ քանի թերի կէտերուն լրացման համար։

ԿՐԷՏԷԻ ԴԱՏԱՐԱՆՔ

Պետական Խորհուրդն երէկ եւս զբաղեցաւ Կրէտէի դատարանաց բարենորոգման համար վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Խալիտ պէյի կողմէ պատրաստուած ծրագրոյ քննութեամբը։ Խալիտ պէյ եւս ներկայ գտնուեցաւ կատարուած խորհրդակցութեանց։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրիայէն 1 յունվար Թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Դամասկոսի մէջ՝ տասն եւ մէկ օրէ ի վեր, Վատիլաճէմի մէջ՝ 19 օրէ և Տօմա գաւառակին մէջ՝ 34 օրէ ի վեր հնտախտի ոեւէ դէպք չէ պատահած։ Հօրան գաւառին մէջ և Դամասկոսէ 20 ժամ հեռուն գտնուած Գանիթրա գաւառակին շրջակայ երկու գիւղերու մէջ հնտախտի մէկ քանի դէպքեր պատահեր և այդ գիւղեր շղթայի ներքեւ առնուեր են։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ԽՏԻՎԸ

Թրիէսթէէ կը հաղորդեն թէ Լոյտի Ֆերտինանտօ Մաքսիմիլիանօ շոգենաւն որով ճամբայ ելած էր Նոր Խտիվ Բարձր. Ապպաս փաշա իւր եղբօր հետ, պարագային համեմատ չքեղապէս զարդարուած էր և օսմ. դրօշը պարզած էր։ Խտիվն և եղբայրը մուշտակներ հագած էին ու սեւ շղարշ կը կրէին։ Լոյտի ընկերութեան բազմաթիւ սպայք նաւուն մէջ ընդունեցին եգիպտացի իշխանները։ Քարափին վրայ խռնուած յոգնախուռն բազմութիւնը ջերմագին ողջունեց զանոնք քանիցս։

ՊԱՌՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Բ. Դուռն հրահանգ ուղղած է Պարիզու օսմ. դեսպան Էսատ փաշային՝ կարգադրելու համար կայս. կառավարութեան և Պառոն տը Հիրշի միջեւ տակաւին առկախ մնացած խնդիրն ի մասին Բոնսալըի կտրօններու որք երբ գրաւ Պառոնին տրուած են, այլ տակաւին չեն վճարուած։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Երէկ իրիկուն սպանիական դեսպանատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը, նախարարք ոմանք, բարձրաստիճան պաշտօնատարք և դեսպանք։

ԱՐՄՏԻՔ

Եւրոպիոյ մէջ արմտեաց գիները մեծապէս իջնալու սկսած են։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի եւ Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երկուշաբթի, 6/18 դեկտեմբեր։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Նախընթաց օր, Ամանորի առթիւ, գոհաբանական աղօթք մատուցուեցան ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ։ Ներկայ էին, դեսպան Պ. Նելիտոֆ, դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնեաներէն շրջապատեալ, սերպիական դեսպան զօրավար Կրուիչ, Գարատաղի գործակատար Պ. Պաքիչ եւ ռուս գաղթականութեան երեւելիք։ Յետ եկեղեցական արարողութեանց, ներկայք ընդունուեցան դեսպանատան սրահներուն մէջ։ Առաջին բաժակը պարպեց Պ. Նելիտոֆ՝ Ռուսիոյ կայսեր եւ կայսրուհւոյն ու համայն կայսերական գերդաստանին կենաց։ Ապա բաժակ պարպեց Սերպիոյ Թագաւորին եւ Գարատաղի իշխանին ի պատիւ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ռուս կառավարութիւնը Ս. Ստանիսլաս պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Արտաքին գործոց նախարարութեան Մէքթուպճի Միւնիր պէյի։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Թէրնօ պէյի և այլոց կողմէ կրթական նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրուած էր ի նպաստ Բերայի ֆրանսական որբանոցին վիճակահանութիւն մը կազմակերպելու, վեց օր տեւելու պայմանաւ։ Սակայն կ'իմանանք թէ խնդրուած արտօնութիւնը տրուած է ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։

Պրուսայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Էսկիշէհր գտնուող հեծելազօրաց տեղակալներէն Իպրահիմ աղա իրեն հետեւորդ երեք զինուորներով մայրաքաղաքէս Էսկիշէհր գնացած պահուն Զուքուր Հիսարի ու Սէօյիւտլիւի միջեւ զինեալ եօթը չերքէս աւազակներու հանդիպեր եւ ազդարարեր է որ անձնատուր ըլլան։ Աւազակները մերժեր են եւ տեղակալը տեսնելով որ զինուորաց դէմ զէնք պիտի քաշեն, սպառնացեր է աւազակներուն ըսելով որ շատ մը զինուորք հեռուէն իրեն կը հետեւին։ Աւազակներն ասոր վրայ անձնատուր եղեր եւ զէնքերնին առնուելով, տեղակալն զանոնք ձերբակալեր ու տեղական կառավարութեան յանձներ է։

—Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյն Պրուսայի մեծ կայարանին շինութիւնք սկսեր են և հարիւրի չափ գործաւորք կ'աշխատին շինութիւնը փութով կատարելու համար։

—Հաքիքաթ կը պատմէ թէ ոստիկանութեան պաշտօնեայք ի Սամաթիա սրճարանի մը մէջ հաւաքեալ Կարապետ, Սերթին, Քոսթի, Պէլոյ ու Սիւլէյման անուն խաղամոլներ ձերբակալելով, անոնց վրայէն Մեճիտիյէի կեղծ քառորդներ գտեր են։

—Եէնիճամիի Թղթատարատան նորակառոյց շէնքին շինութիւնն, որ դադրած էր, պիտի վերսկսի եղած կարգադրութեանց համաձայն։

—Հաքիքաթ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս միջոցիս մայրաքաղաքիս մէջ վաճառեալ [illegible] կոչուած եփուած մսերու և երշիկներու վրայ, որք կը կասկածուի թէ պաճարախտ երեւան ելած տեղերու մէջ հիւանդ անասնոց մսերէն պատրաստուած են։

—Վօսփորի ձկնորսները աղերսագրով մը խնդրած էին ձեռնհաս իշխանութենէն մաքրել ձուկ որսալու յատուկ տեղերը (ֆօլ եէրի)։ Պետական Խորհուրդն, որուն յանձնուած էր այդ աղերսագիր, որոշած է թէ այդ խնդիր Ծովային Նախարարութեան կը պատկանի։ Այս վերջինն եւս նկատելով որ այդ տեղերու հասոյթը Մաքսային վերատեսչութեան յատուկ է որով մաքրելու ծախսն եւս անոր կը պատկանի, խնդիրը վերադարձուցած է ձեռնհաս իշխանութեան։ Այդ խնդիր կրկին անգամ Պետական Խորհրդոյ պիտի յանձնուի։

—Տօլմա Պաղչէի կազարանն մինչեւ գարուն նոր ձեւի պիտի վերածուի և հարկ եղած գործիները գնելու համար եւրոպական գործարանաց հետ բանակցութիւնք պիտի կատարուին։

—Յունական Նէօլօկօս լրագիրը շաբթուս տօնեց իր հաստատման քսան և հինգամեակը։

—Մաքսային իշխանութիւնք հրաման ընդունած են գրաւել դուրսէն եկած ամեն սիկառի թուղթ որ իր ծածկոյթին վրայ կը կրէ անբարոյական պատկերներ։

—Պապական նուիրակ Տ. Պօնէթթի, որ բաւական ծանր կերպով հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած է։

—Շուէտական դեսպանն ու դեսպանուհին որք նախորդ շաբթուն Պրուսա ուղեւորած էին, մայրաքաղաքս դարձան։

—Տրապիզոնի ոստիկանութեան պաշտօնեայ Մէհմէտ էֆէնտի, կ'ըսէ Սապահ, տեղւոյն ժողովրդեան նկատմամբ իր ունեցած անհաճոյ ընթացքին պատճառաւ պիտի դատուի Սպարապետի Դիւան զինուորական ատեանին առջեւ։

—Երէկ իրիկուն ժամ 11, 20ին կամուրջէն մեկնող Շիրքէթի 39 Թիւ շոգենաւը Մօտանէի առջեւ մակոյկ մը ընկղմեց։ Ջօրս կալած օգնութեան փութալով, մակուկավարը ազատեցին։

—Սապահ կը պատմէ թէ առջի գիշերը ի Ղալաթիա Գուլլըլու Փողոցը գտնուած վատահամբաւ տան մը մէջ Գիլըչճը Նշան անուն մարդու մը տասն և հինգ ոսկի պարունակող քսակը գողցուեր է։ Նշան, որ այդ տան մէջ գիշերած էր, արթննալով ժամացոյցը նայիլ կուզէ և կը տեսնէ թէ քսակն անհետացած էր։ Անմիջապէս սենեկին մէջ խուզարկութիւն մը կատարելով գաղտնի դուռ մը կը գտնէ։ Նշան ոստիկանութեան դիմելով իմաց կուտայ եւ Ոստիկանութիւնն եւս քննութեանց ձեռնարկելով տան մէջ գտնուողները կը ձերբակալէ։ Ասկից առաջ եւս այդ տան մէջ նմանօրինակ դէպք մը պատահած է։

—Սապահ կ'իմանայ թէ Ախալցխայի 280 գաղթականք Պաթումէն Տրապիզոն ժամաներ և Սամսոն երթալու փափաք յայտներ են, Տրապիզոնէն ևս այս առթիւ հեռագրաւ հրահանգ խնդրուած է ձեռնհաս իշխանութենէն։

—Մախսուսէի վարչութեան համար յԱնգլիա յանձնարարեալ երեք շոգենաւք մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս կը հասնին։ Շոգենաւերու գնոյն համար առ հաշիւ 6000 անգլիական ոսկի ղրկուած է փոխանակագրով։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Տիկ. Կրէժիայի հիւանդութեան պատճառաւ, Թէնոր Պ. Միւզէի առաջին ներկայացումը երեքշաբթիին յետաձգուած է։

Վաղը գիշեր (շաբաթ)
ՊՕՔԱՍ (BOCCACE)
Կիրակի ցերեկ՝
ԼԱ ՖԱՄ Ա ԲԱԲԱ
LA FEMME A PAPA

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԹՈՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԵԱԶՃԵԱՆ

Որ տասներկու տարիէ ի վեր փաստաբան Մանեասիզատէ Րէֆիք պէյ հետ կը պաշտօնավարէր, այս անգամ անկից բաժնուելով՝ Ղալաթիա, Նորատունկեան խանի 11 թիւ գրասենեակը հաստատած է իւր կեդրոնը։ Պատրաստ է ստանձնել և գոհացուցիչ կերպով տեսնել թէ՛ բոլոր դատարանաց և Շէրիի վերաբերեալ և թէ Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք ամեն տեսակ դատական գործեր, ինչպէս նաև դատաւորներէն ղրկուելիք վերաքննական և վճռական դատեր։ 5—8

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հինգշաբթի (3 դեկտ.) հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ նախորդ շաբթուն.

Պատրաստ մետաղադրամին վրայ աւելցած է 286 հազար անգլ. ոսկի.

Պանքատոմսերու պահեստէն պակսած է 3952 հազար ոսկի.

Զեղչի փոխանակագրաց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքէն պակսած է 921 հազար անգլ. ոսկի։

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային դիրքը վերջին եօթնեկին մէջ նպաստաւոր եղած է, քանի որ իւր պահեստք այժմ այնպէս կը համեմատին իւր յանձնառութեանց ինչպէս 37 ½ կը համեմատի առ հարիւր։ Նախորդ շաբթուան համեմատութիւնն է 32.01 առ հարիւր։

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երեկի՝ հինգշաբթի աւուր նստին մէջ որոշեց 100ին երեքուկէս պահել զեղչի սակը։

ԼՈՆՏՈՆ, 14 յուն.— Քլարէնսի դուքսը մեռաւ։

—Իտալիոյ Թագաւորը, Փրանսական հանրապետութեան Նախագահն և Պապը ցաւակցական հեռագրեր ուղղեցին Անգղիոյ Թագուհւոյն և Կալլէսի իշխանին։ Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ուինտսորի դղեակին Ս. Գէորգայ մատրան մէջ, արքայական պատիւներով։ Լրագիրք սեւով շրջանակուեցան. Թատրոնները գոցուեցան։

ՓԱՐԻԶ, 14.— Ֆէքանի հռչակաւոր աբբայարանն (ուր կը գտնուի պէնէտիքթէն անուն ըմպելիին գործարանը) հրոյ ճարակ եղաւ։ Վնասք 2 միլիոն Փրանք կը հաշուին։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 14.—Ծերակոյտին մէջ, հանրապետական Պ. Թիլէտիէ (*) առաջարկեց Նախագահին որ բոլոր պետութիւններն համաժողովի մը հրաւիրէ, յորում որոշուի ոսկի և արծաթ դրամոց յարաբերութիւնը և երկմետաղական դրամի դրութիւն մը ընդունուի։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 14.— Թագաւորը Լոնտոն պիտի երթայ ներկայ գտնուելու համար Քլարէնսի դքսին յուղարկաւորութեան։

ՀՌՈՄ, 14.— Քլարէնսի դքսին մահուան առթիւ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ այսօր ցոյց մը տեղի ունեցաւ ի նշան սգոյ։ Արքայական գերդաստանի մէկ անդամը՝ իբր ներկայացուցիչ Թագաւորին՝ ներկայ պիտի գտնուի յուղարկաւորութեան։

ՊԵՐԼԻՆ, 14.—Բրուսիոյ խորհրդարանն այսօր բացուեցաւ. գահաճառը միմիայն ներքին խնդրոց վրայ կը խօսի։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՓԱՐԻԶ, 14.—Պ. Լը Ռուայէ՝ Ծերակոյտի նախագահ վերընտրեցաւ։

ՐԻԿԱ, 14.—Նախնական ատեանն հրամայեց Պալթիկեան նահանգներէն արտաքսել Կորկէնսօն բողոքական հովիւը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 3 Յունուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 1/4
3 » Բարիզի »	23 05

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		20 09 1/2
Բերսայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	20 10 1/2
Կէս օրին	»	20 10
Թահվիլլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		77 25
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	44 1/2
»	B. »	25 1/2
»	C. »	20 10 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 18
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 36
Պանք տը Գօնս.	» »	4 25
Սօս. Շանժ. է վալէօր	» »	4 20
Ռէժի	» »	15 24
Թրամուէյ	» »	605
Րումէլիի երկաթուղի	Փր.	70 1/4
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. Կ.		132

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Փրանքնոց	»	87 06
Անգլիական ոսկի	»	109 28
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107 40
Իմբէրիալ	»	89 20
Քրիմից	»	51 05
Րուպլի Թղթադրամ	»	9 34
Մեծ. արծաթ [տարբ.]	»	108 08
Մանր արծաթ	»	101 20
Մեթալիք	»	97 10
Թաօֆիքյէ	»	22
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 14 Յունվ., ժամ 3 վայր. 50 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 15
» » 4 1/2 %	105 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 62
» երկաթուղի	71
» Րէժիի բաժնեթուղթք	356 25
Պանք Օթօման	554 68
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիօնէ	800
Իտալական Ռանթ 5 %	89 62
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	420
Եգիպտական միացեալ	478 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	435 62
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	356 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 17

ԼՈՆՏՈՆ, 14.— ժամ 5 վայր. 45 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 81
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 43
» » » Ա.	44 1/2
» » » Բ.	25 1/2
» » » Գ.	18 43
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	12 15
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	95 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	89 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	102
Ռուսական 1890	92 3/8
Այռէսի երկաթուղի	22 5/8
Գուատալայի երկաթուղի	15 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 40

ՎԻԷՆՆԱ, 14.— ժամ— վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35 30
» Րէժիի բաժնեթուղթք	164 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 30
» Փարիզի »	46 85

ՊԵՐԼԻՆ, 14.— ժամ— վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 235
» Փարիզի »	81 55
Րուպլ թղթադրամ	197 50
Օսմանեան երկաթուղի	69 30
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 30
Օսմ. Ռէժի	— —

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 14 — ժ. 10 վ. 05 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 22
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 72
Օսմանեան երկաթուղի	70 87
Օսմ. Րէժի	357 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	555 62
Օսմանիյէ	356 25

ԹԷ Ի՞ՆՉ Է ԲԱՍԹԷՕՐԵԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆՆ

Յառաջիկայ շերամատածական եղանակն կը մօտենայ. Թթաստան ունեցող ամեն գիւղացի կը փութայ իրեն պէտք եղած շերամահունտն առնել մթերել, ըստ իր կարողութեան հարց ու փորձ ընելով իր դրացեաց կամ իր գիւղին մէջ այս մասին փորձառու համարուած մէկու մը։

Արդ՝ եօք այս գիւղացիներէ որո՞նք պիտի կարենան լաւ հունտ արտադրել։ Այս խնդիր մ'է որոյ լուծումը՝ շերամատածին արհեստին գիտակցութեան աստիճանէն կախումն ունի։ Այս մասին որչափ ալ գրուի՝ դարձեալ անբաւական է, զի այս աստիճանք անսահման են։ Գիտնալով թէ Արեւելք օրագիրն ընդհանրութեան պատկանող ամեն օգտաշատ գրութիւններն միշտ յօժարութեամբ կը հիւրընկալէ իր էջերուն մէջ, կը համարձակիմ շերամահունտի վրայ այս անգամ համառօտ տեսութիւն մը ընել։

Շնորհիւ Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Բ. լուսամիտ կայսեր, որոյ բարձր հովանաւորութեան ներքեւ արհեստք եւ գիտութիւնք կը զարգանան, ի Պրուսա հաստատեալ շերամաբուծական վարժարանն, ընդ տնօրէնութեամբ քաջահմուտ երկրագործ և շերամաբոյծ Մեծ. Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի, սակաւ ժամանակի մէջ բաւական թուով շերամաբոյծներ տուաւ երկրին, որք իրենց կարողութեան չափով հունտն երկրին մէջ պատրաստելով, եթէ ոչ բոլորովին՝ գէթ մասամբ եւրոպական հունտին ի Թուրքիա ներածումն դադրեցուցին. որովհետեւ տեղացի շերամաբոյծք արժան ապրանք խնդրելով եւրոպացին միշտ ստորինն մեզ կը ղրկէ, և լաւագոյնն իր երկրին մէջ կը սպառէ սուղ գնով։ Գիւղացին վերջապէս հասկնալով թէ արժան ապրանքներն առանց բացառութեան գոհացուցիչ արդիւնք չեն տար, ուշադրութիւն դարձուց տեղական հունտերուն վրայ, որք անհամեմատ ընտիր են եւրոպականէն, եթէ խղճի մտօք պատրաստուին։ Սակայն ցաւ է ըսել թէ այս վերջին տարիներուն մրցումն տեղական շերամահունտի տեսակն այնչափ ստորնացուց, որոյ վախճանի ուր կայանալն յայտնի չէ։ Այս մասին այսչափ խօսելէ վերջ գանք վերնագրին։

Եւ որովհետեւ խօսքս գիւղացիին պիտի ուղղեմ, անոր հասկնալիք լեզուաւ կը գրեմ։

Աշխարհահռչակ գիտուն Տ. Բասթէօռ 5 տարի անընդհատ աշխատելով, գլխաւորաբար 2 հիւանդութիւնք պատճառ գտաւ հունտերու ապարդիւն մնալուն. այս երկու հիւանդութեանց մին է պէպրին (pébrine) իսկ երկրորդն՝ ֆլաշրի (flacherie) որք ժառանգական կամ պատահական են։

Երբ հնտահուի համար արհեստական զգուշութեամբ մեծցուած շերամները ֆլաշրի հիւանդութենէ զերծ են, որոյ համար մանրադէտի պէտք չը կայ, պարզ աչքով ալ կը տեսնուի. այն ատեն այս հիւանդութենէն մի՛ վախնար։ Հետեւաբար ֆլաշրի հիւանդութեան դտումն ամբողջ շերամատան վրայ տեղի կ'ունենայ և ոչ թիթեռնիկներուն վրայ։ Կը մնայ միայն պէպրինն զոր արհեստին վարժ եղողն անմիջապէս կը ճանչնայ, թէ ինչ քանակութեամբ կը գտնուի իր շերամներուն մէջ և թէ %ին քանի ըլլալն ճիշդ հաշուով մը գտնէ. առ այս մանրադէտն կարեւոր է։ Այսպէս ուրեմն ֆլաշրի հիւանդութենէ զերծ եղող հընտացու շերամատան մը թիթեռնիկներն զատ զատ քսակիկներու (cellule) մէջ կը դրուին, աչքով տեսնուած տկարները նետելով և ապա քսակիկներու մէջ գտնուած թիթեռնիկները զատ զատ մանրադէտով կը զտուի պէպրինի մասին։

Արդ, գաւառացի եղբա՛րք եւ գո՛ւք, շերամատածք, լաւ միտ դրէք, ամեն մանրադէտ ունեցող՝ արհեստագէտ չէ։ Նաեւ պէտք է գիտնաք պատրաստուած հունտին աղբիւրն, արտադրութեան քանակութիւնն եւ ինչ խնամքով բուծուած ըլլալն. ապա խղճի տէր վարպետի մը քննել տաք թէ ձեր գնելիք հունտի քսակներն %ին որչափ հիւանդութիւն կը պարունակեն և ըստ այնմ պատրաստելիք ձեր գործին։

Զգուշացէք մանաւանդ կարգ մը անխիղճ եւ շահախնդիր անձերէ որք, անտեղեակ արհեստին ոգւոյն, մէկ մէկ մանրադէտ ի ձեռին, ըստ կամս այս լաւ է՝ այն միջակ է, այդ դէշ է, ըսելով զձեզ կը խաբեն։

Ձեր պատ. թերթի սուղ էջերն աւելի զբաղեցնել զգուշանալով տեսութիւնս կը վերջացնեմ, ուրիշ անգամի վերապահելով պատահական հիւանդութեանց վրայ գրել։

ՊԵՏՐՈՍ Յ. ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

Պէշիքթաշ
28 Դեկտեմբեր 1891

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ

Ա

Կի տը Մօբասան կը հրաւիրէր, վերջերս, իր վրայ Փրանսական մամուլին և ընդհանրութեան ուշադրութիւնը՝ իր նոր կատմամբ շրջագայած խելք մը աննպատ, ուղեղային հիւանդութեամբ տառապելու տարաձայնութեամբ, որք, ապա, բարեբախտաբար, գրասիրաց համար, շուտ փարատեցան (*)։

Մօբասան, եթէ այնքան աղմուկ կը հանէ, պատճառները զանազան են։ Պարզ գրագէտի մը անունը չէ, որ այդ գրոյցներն այնքան համակրութիւն յառաջ բերաւ Բարիզեան թերթերու մէջ։ Մօբասան զանազան բնութեանց, տարօրինակ բաղդրութեանց խառնուրդ մ'է, զոր պիտի ջանանք ներկայ ուսումնասիրութեան մէջ պարզել։

Սովորական ընթերցողներու համար Մօբասան հեղինակ մ'է շատ մը սիրուն, հետաքրքրական վիպակներու։ Շատերու ենթադրել կուտայ թէ նա սահուն, յստակ գրիչ մ'է որ ձմեռ երեկոյները հաճոյելի եղանակաւ անցնելու կը նպաստէ զբօսեցուցիչ նորավէպներու շարք մը ընծայելով ընթերցասիրաց։

Պարտիմ խոստովանիլ թէ ես եւս, ոչ շատ քիչ առաջ, ատկէ տարբեր կարծիք մը չէի գոյացուցած Մօբասանի նկատմամբ. և այդ պատճառաւ դուն ուրեք զայն կը կարդայի։ Այլ որքա՜ն մեծ եղաւ զարմացումս, որքա՜ն մեծ անակնկալ մ'էր ինձ երբ Հիւկ լը Ռուի վերջերս իրեն նկատմամբ մէկ յօդուածն աչքիս դպաւ։ Բոլորովին տարբեր անձ մը, տարբեր գրիչ մը կը ներկայանար. փոխանակ այն զուարթ հեղինակին, փոխան այն զբօսեցուցիչ, շահագրգիռ գրուածոց տէրը միայն լինելու, կը ծանօթացնէ զայն մեզ իբր լուրջ, խորհող, նիւթապաշտ, յուսահատ, յոռետես գրագէտ մը։ Այդ համոզումը բոլորովին հաստատուեցաւ յետ երբ կարդացի, յետոյ մանաւանդ, իր Sur l'eauն, եւ La vie erranteը։

Նկատողութեան առնունք նախ՝ իր անձը և ապա իր գրուածները։

Մօբասան ծնած է Նորմանտիոյ մէջ ազնուատոհմ, բարեկեցիկ ծնողքէ, ուստի՝ ունի իր արեան մէջ Նորմաններու արկածախնդիր և Թափառիկ կենաց ճաշակը։ Մանկութիւնն անցուցած է Տիէբի ծովեզերեայ գիւղավայրն և Ռուանի, Նորմանտիոյ այդ մեծ քաղաքին մէջ։ Ծովու անզուսպ սէրը զոր կը կրէ իր երակաց մէջ և ուր ապահովապէս, կայծակնառատ փոթորկայոյզ գիշեր մը, պիտի փափագէր մեռնիլ, —կը պարտի այն հօրենական դղեակին, որ տեսած է անոր ծնունդը, դղեակ՝ զոր կը ծեծէ լայնատարածին ահարեկ կոհակները։

Մօբասան՝ արիստոկրատներու յատուկ կրօնականներու վարժարանը կը խրկուի, ուր հարուստ հողատէրք կ'ուղարկեն իրենց զաւակները, ուսանելու լատիներէն, ոմանք կղերականութեան աստիճանը ստանալու վաղահաս կոչմամբ, այլք զինուորական ծառայութենէ ազատ մնալու համար։ Արդ՝ Մօբասան, ինչպէս ուրիշ տղայք, փակուեցաւ այդ վարժարանին մէջ, այլ նա, իր վայրագ անկեղծութեամբ, չէր կրնար համաձայնիլ եկեղեցական սովորութեց, ուստի՝ հարկ եղաւ մեկնիլ։

Անոնք որ տեսած են, կ'ըսէ Հիւկ լը Ռու, իր քսան տարեկան հասակին մէջ, գիտեն թէ, անոր միակ փափաքն էր լինիլ վեհ, դիւրաթեք, զօրաւոր անասուն մը։ Մարմնական վարժութեանց սիրահար՝ նաւակին մէջ կը նետուէր յիմարաբար։ Զօրաւոր բազուկներէ մղուած մակոյկին յառաջացման զգացումը, առանց ուրիշ մտածման այլ միայն զօրաւոր թիավարելու և արագ ընթանալու, ըստ խոստովանութեան Մօբասանի, իր կեանքին մէջ ճաշակած հաճոյքներէն ամենաազդեցիկն է։ Այդ վարժութիւնը կուտար նմա՝ վերին աստիճան, երկու սկզբանց կիրարկմամբ մէջ մեծագոյն ուրախութիւնն, երկուքն ալ իրեն համար սիրելագոյն։

Ինք եւս կ'ըսէ,—չկայ ինձ համար աւելի մեծ բերկրութիւն քան, գարնան առաւօտները, մտնել նաւուն մէջ, երթալ անծանօթ մուտքեր, քալել օրն ի բուն նոր տեսարաններու մէջէն, մարգաց մէջէն զորս կը քերեմ, զորս չը պիտի տեսնեմ, երեկոյին, կրկին ծովն իջնալու համար, բայց երթալ քնանալու, ըստ քմահաճոյից քաշելու նաւս, առանց կարօտելու տուներն, ուր կեանքեր կը ծնին, կը տեւեն, կը ձեւաւորին, կը մարին, առանց տեղ մը խարսխելու փափաքով, որքան ալ երկինքը լինի քաղցր, որքան ալ երկիրն լինի ժպտուն։

Ահա՛ այս մեծագոյն ցանկացողը կ'սկսի գրել։ Այլ բաղդին ձախողուածներ զայն կ'ստիպեն իր ճաշակին անյարմար պաշտօն մը ստանձնել, ուր կ'զգայ թէ, ընդարձակ օդէն, լայն միջոցներէ հեռի՝ գրասենեկաց մէջ, տոմարներու վրայ շուա պիտի թառմէր և մեռնէր։

Այն ժամանակը գրելու գաղափարը կուգայ իրեն. ոչ թէ կոչմամբ, այլ ինչպէս ինք ըսած է, —raison nement-ով, բանականութեամբ։ Ֆլօպէր, նշանաւոր վիպագիրն, որ այն ատեն ի Ռուան կը բնակէր, իր գլխաւոր խորհրդատուն կը լինի։ Ամբողջ ձմեռ մը, ամեն երեկոյ, վարպետը կը բացատրէր թէ ի՞նչ է caractère, բնոյթը, կ'ուսուցանէ նմա ընտրել եզականը, առանձնայատուկը, գլխաւորը՝ մանրամասնութեան մը մէջ, որոց զննութիւնք և արտայայտութեան եղանակը կը կազմեն արուեստագիտական գործի մը ամբողջ նշանաւոր մասը։

Մօբասան օգուտ քաղեց վարպետին խորհուրդներէն և եօթը տարի շարունակ աշխատեցաւ առանց ուրիշ բան մը արտադրելու, այլ միայն ուսանելու համար, հատոր մը։ Տեսէք թէ ի՛նչպէս և ի՛նչ անկեղծութեամբ դատած է իր տաղերը։ «Ներշնչեալի մը գործը չէ այս, այլ մտածուած ու խորհրդածութեան արդիւնք մ'է. սա ստոյգ է թէ ծնած չեմ կ'ըսէ, այնքան գրելու համար որքան ուրիշ ու և իցէ գործով զբաղելու։ Ցամառութեամբս և աշխատութեանս մեթոտովը կրնայի լինել այնքան լաւ նկարիչ մը որքան գրագէտ մը, ինչ որ պէտք էր լինել, ի բաց առեալ անտարակոյս մաթեմաթիկագէտ մը։ Եւ այս այնքան ճշմարիտ է որ երբեք կենացս մէջ, ոչ աւելի այսօր քան այն ատեն, չեմ վայելած աշխատութեան մէջ ո և իցէ ուրախութիւն։ Գրականութիւնը միայն փրկութեան միջոց մ'եղած է ինձ։»

Ահա խոստովանութիւն մը որ շատ գրողներու համար ծանր պիտի գար արտասանել, այլ սակայն Մօբասան չը խրտչիր ճշմարտութենէ, վասնզի բնութեան իսկական մարդն է։ Այս խոստովանութիւնը կրնայ լինել օգտակար շատերու, որք թերեւս յուսահատած ու յուսախաբ են մնացած իրենց փափաքանաց իրագործման մէջ. այլ Մօբասան որ գրական փառաց ու ճոխութեանց գագաթն է հասած, կապացուցանէ անգամ մ'ալ որոշման մը գործադրութեան համար վատնուած աշխատութեան և յարատեւ ոգւոյ արդիւնքը, մանաւանդ գրականութեան նման անդիւրամատչելի ճիւղի մը մէջ։

Մօբասան կը տեսնուի թէ կը տարբերի բոլորովին իր խորհրդատու վարպետէն՝ Ֆլօպէրէն, որուն համար գրականութիւնը միակ նպատակ, միակ վախճանն է աշխատութեան, որ ինչպէս բազմաց ծանօթ է, իր գործոց մէջ անսրբագիտ լինելու համար չէր վարաներ ամբողջ հինգշաբթի նոր աշխարհի արտադրութիւնները քրքրելու։ Մօբասան՝ կենօք բնութեամբ, ֆիզիքական կարողութեամբ բոլորովին գրողի մը հակառակը կը ներգործէ։ Ստոյիկ իմաստասէր մ'է նա։ Ոչ ոք յայտարարած է, իրեն նըման անկեղծութեամբ և ազնուութեամբ, թէ անձնական հաճոյից գոհացումը և ընտրութիւնը կը կազմեն իր կենաց նպատակը։ Այլ կ'երեւի թէ այդ հաճոյքը զոր նախ կը գտնէր սպօրթի մէջ, չը գոհացներ զայն։ Ուսումնասիրած նիւթերն են արդ՝ բնական պատմութիւն և աստղաբաշխութիւն։ Ընթերցումները և զննութիւնները համոզած են թէ [illegible] նշանակութենէ զուրկ բան մ'է երբ [illegible] հանդէպ դրուի. կ'ըսէ թէ, մարդուն հպարտութիւնն է որ ցածօրէն կը շողոմենք, արմատացնելով անոր մէջ սա գաղափարը թէ, ինք՝ էութեամբ կենդանի արարածոց մնացորդէն տարբեր էակ մ'է։

Ահա՛ այդ մարդկային հպարտութիւնը ստորնացնելու համար է որ Մօբասան շատ գիշերներ կ'անցնէ դիտելով երկնքի վրայ ցանուած լուսոյ աստղերը. ասոր համար է որ կը լափէ աստղաբաշխական գործերը, զորս կարելի է ըմբռնել, առանց մասնաւոր ուսումնասիրութեանց։

Մահը այնքան քիչ գիս կ'ահաբեկէ, կ'ըսէ Մօբասան, որ կատակի համար կարող եմ գլխ սպաննել։ Նրախտագիտութեամբ կը մտածեմ անձնասպանութեան վրայ։ Փախստեան բաց դուռ մ'է դա, այն օրն յորում իրօք ալ ձանձրացած ենք։

Զարմանալի է, այս գաղափարը ամեն ուրեք կ'երեւի Մօբասանի գործոց մէջ։ Այս անհոգութիւնը, մահուան այս ճաշակը, միշտ կը գտնես եպիկուրականութեան վախճանը. պատիժ մ'է դա որ մարդս իրեն համար միայն ապրելուն հետեւանքն է, որ մենակեցութեան արտադրութիւնն է, որ Մօբասանի նման իր սրտին ու ըզգացմանց ձայնը լռեցուցներու յատուկ է։ Վէպերուն մէջ՝ կը հանդիսանայ սիրոյ թշնամին, կնոջ հակառակորդը, ասոր հետ հաշտուելու գաղափարը բոլորովին հեռացուցած է, մանաւանդ իր Մահուան պէս հզօրէն վերջը, ի՞նչ պատահած է իր կեանքին մէջ, ո՞ր կնոջ խաղալիքն է եղած. ի՞նչ յուսախաբութիւն կրած է իր զգացմանց արձագանգին մէջ։

Ինչո՞ւ այդքան յուսակտուր, ունայնին սիրահար է, զոր ապա, իր գործոց մէջ պիտի տեսնենք։ Ահա այնքան հարցումներ որքան անպատասխանի անմեկնելի հանելուկներ, profane հասարակութեան համար, մտերիմներուն ծանօթ այս հարցերը, մեզ համար բնականաբար մթին, կը կազմեն անտարակոյս իր կենաց գըլխաւոր գաղտնիքներն, որք եղած են շարժառիթ ցանելու համար տխրութեան փոշին իր գրուածոց մէջ, որք կարտաբերեն միշտ, ինչպէս իր կեանքը, անկեղծութեան և պարզութեան մաքուր բուրումը։ Մօբասանի տկար կողմն եղած է միշտ գթութեան զգացումը։ Ծովուն դիմաց, ծովուն մէջ մեծցող, անանող այս գրագէտն, ինչո՞ւ գթոյ անսահման օրինակը ցոյց կուտայ։ Կը գթայ անասնոյն, միջատին ինչպէս նաեւ մարդուն վրայ, եթէ մէկը կայ ուստից գութ սպառած է, որուն նկատմամբ անխիղճ, մինչեւ իսկ թշնամին, այն ալ իր եղբ է։ Զարմանալի հակապատկեր մ'է Մօբասան զիրար հալածող, իրարու դէմ մարտ մղող զգացմանց։ Արմատացած են ի նմա յոռետես սկզբունք, այլ որք ի կիրառութեան, տարբեր եղանակաւ կընծայեն ինքզինքն, երբեմն այնքան տարբեր, որ պիտի ուրանայիր իրմէ յոռետեսութիւնն։ Ըլլան թերեւս իմաստասէրներ որ յոռետեսութեան վախճանը լաւատեսութեան մէջ տեսնեն, որ երկուքն իրենց արդասիքներուն մէջ՝ իրարու հետ շփոթեն։ Ասոնց մտանիշ ընել պէտք է Մօբասան, իր զանազան վայրկեաններուն, իր զանազան արտադրութեանց մէջ։ Ցայտնի կերեւի թէ, կնոջ մասը կը պակսի անոր, թէ կը կարօտի անոր օգնութեան, գտնելու համար իր ճիշտ համաստակչութիւնն, որ պիտի լինի իրեն համար փրկութեան ցօղը, որ ցրել պիտի տայ ուղեղային այն շոգին, որ երբեմն երբեմն կուգայ պատել այդ անզուգական գրիչը, որ կը մաշէ զայն անկայ ու անյօդ աւարքերներ. Խնդիր է գիտնալ թէ պիտի ուզէ՞ արդ օգտուիլ այն մասէն, որ շատ հաւանականաբար, տխրութեան ու թախիծներու պատճառ եղած է, որ իրեն նման, զգայնիկ մը ի խոր խոցած է. Երկնից համաստեղութեան մէջ կը փնտռէ հիմայ իր կորուսեալ ընկերը, հոն կը ջանայ գտնել էից պատճառը, սփոփանաց առարկայն։ Մոլորակներու խմբին մէջ ընտրած է իր խօսեցեալն. ամեն երեկոյ իր դիտաբանէն կը մտնէ անոր հետ հաղորդակցութեան և այսպէս գիշերներ կ'անցնէ համակ ուշադրութիւն, ի զննին ու ի քըննին անձնային ու աներեւութին։ Ինչո՞ւ միշտ ու միշտ կ'զբաղեցնէ զայն երկնի ու երկրի վրայ։ Անհարողութեան ճիգի մը մէջ, կը նետէ հուսկ յետոյ ամենն ունայնին, ոչնչին մէջ. կը կասեցնէ ուղեղին շարժումը եւ կատարեալ անշարժութեան մէջ կ'սպասէ մահուան. քայլ մ'ալ և ահա հասած է փախստեան դուռը։ Այլ ո՛չ. դեռ ուղեղը կը գործէ, դեռ գրիչը կը յառաջէ, պէտք է գրի առնուլ այդ խուսափուկ զգացումն ալ. կային եւ անկային մէջ աննշմարելի տարբերութիւնը. պէտք է վեր հանել, իր էութեան և չէութեան գաղափարը պէտք է լուսավճիտ ոճի մը մէջ պարփակել, պէտք է այդ անկատար արտայայտութիւնները նշմարել տալ, լաւ ես թափանցիկ ընել երբ իր հայելանման ջինջ ծառերու շարքերու մէջ և գոհունակութիւն յառաջ գայ իր մէջ, այն ատեն միայն վերջակէտը դնել։ Բայց յայնժամ, դժբախտաբար իրեն, կամ բարեբաղդաբար մեզ, ճգնաժամը անցուցած է, նորօրէն կեանք կառնու, շունչ կուտայ և հանգստացած է։

Ահա՛ ուրեմն յանձն Մօբասանի տեսակ մը հիւանդ պիտի ըսէր բժիշկը, տեսակ մը՝ իմաստասէր պիտի ըսէր գրասէրը, սիրահար մը պիտի ըսէր կինը։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

(*) Այս տողերը գրուած էին արդէն երբ կարդացինք թէ, Մօբասան անձնասպանութեան փորձ մը կատարած է իր վրայ, որ բարեբաղդաբար աղետալի վախճան մը չէ ունեցած, այլ սակայն բժշկաց խորհրդով փոխադրուած է ի Բարիզ, յիմարանոցի մը մէջ, և թէ միջոցներ ձեռք առնուած են արգիլելու համար որ անգամ մ'ալ ի գործ չը դնէ իր մահաստու խորհուրդները։

ՄԻՄԻՔՕ ՊԱՀՃԷՊԱՆՕՂԼՈՒ

Կայս. պալատան ծաղկանց մատակարար Պ. Միմիքօ Պախճէպանօղլու որ մէկ տարիէ ի վեր ի Բերա, Կալաթա-Սէրայի քով առաջնակարգ ծաղկանց մթերանոց մը հաստատած էր, շնորհակալութիւն կը յայտնէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց ընդհանրապէս, եւ հայ յաճախորդաց՝ մասնաւորապէս, այն վստահութեան համար որով զինքը պատուեցին։

Պ. Միմիքօ ըստ առաջնոյն կընդունի ծաղկեփունջերու, պսակներու եւ այլ յանձնարարութիւնք, միանգամայն կ'ըստանձնէ զարդարել սրահներ, թատրոններ, պարասրահներ եւայլն։

Իր ընդարձակ պարտէզներուն մէջ կը գտնուի եւրոպական և այլ երկրաց պէտքարբեր ծառերու եւ բազմատեսակ տունկերու ընտիր հաւաքածոյ մը։ Յանձնարարութիւնք շուտ ըստ փոյթ եւ պատշաճապէս կը կատարուին,— գիներն ալ խիստ չափաւոր են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

Գործարանէ նոր եկած անգլիական բիանօներ, ձայնը ընտիր, և կազմածք հաստատուն, գները խիստ չափաւոր, եւ վերջնական, այնպէս որ յաճախորդը խաբուելու վտանգ մը չունենար երբեք։

Այս առթիւ գիտել տալ կուզենք որ աշխարհիս վրայ չը կայ ուրիշ քաղաք մը որ Լոնտրայի չափ բազմաթիւ գործարաններ և խիստ ընդարձակ առեւտուր մը ունենայ բիանօի վրայ։ Փարիզի շատ մը գործարաններ Լոնտրայի գործարաններուն համար կ'աշխատին թէ որ ըսելու ըլլանք երբեք չափազանցութիւն մը բրած չենք ըլլար, հետեւապէս կարծել թէ բիանոյին աղէկը միայն Փարիզէն կ'ելլէ՝ սա անհիմն նախապաշարում մի է և ոչ ուրիշ բան։

Դիմել Կալաթա Թունելմպա փողոց Աստախան թիւ 11։ 8—10

ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

Տ. Աժտէրեան եւ ընկ. պատիւ ունին ծանուցանել իրենց պատուարժան յաճախորդաց և առ մեծայարգ վաճառականաց, թէ Անգլիայէ վերադարձած ըլլալով հաստատուած են Մեծ Նոր Խան թիւ 47 սենեակը ուր պիտի ընդունին անգլիական ամեն տեսակ ապրանաց յանձնարարութիւններ։

Լոնտոնի, Լիվբրուլի եւ այլ անգլիական գլխաւոր հրապարակաց վրայ Թըրքական արտադրութիւններ վաճառելու միջոցն ևս ունին։

Հարկ կը համարին ծանուցանել միանգամայն, թէ իրենց հաստատած երկարժամանակեայ ուղղակի յարաբերութիւնք մեծ դիւրութիւն կուտան իրենց վերոյիշեալ գործառնութիւնք գոհացուցիչ եղանակաւ կատարելու։

Կարեւոր դիւրութիւններ պիտի տըրուին իրենց դիմողաց։ 2—10

ԼԱՆՕԼԻՆ
ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ և ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕՅԼԻԽ
Կալաթա, Մերթեպանի փողոց, Գրնաճեան խան։

ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆ
ՍԻՄՕՆԻ ՓՈՇԻ
ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆԻ ՕՃԱՌ

Յանձնարարուած Բարիզի, Վիեննայի, Լոնտոնի, Պերլինի, Նիւ-Եորքի բժիշկներէն։

Ամենէն փայլուն աղջկանց կողմէ ընդունուած այս նիւթեր, նրբութեամբ և ընտիր անուշահոտութեամբ պատրաստուած, կը ճերմակցնեն դէմքի և ձեռաց վերնամաշկը, եւ անպարագրելի կակղութիւն մը կուտան մորթին և կ'անհետացնեն մորթին վրայ՝ ցաւերէն, սերէն եւ ծովու օդէն առաջացած գոյները։

ՍԻՄՕՆ, Բրօվանս փողոց, 36, ՓԱՐԻԶ
Դեղարանք, հոտավաճառք, վաճառատունք եւն։

ՆԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ձմրան մէջ որ ամենէն վտանգաւոր եղանակն է շնչափողերու համար, կը յանձնարարենք Հօկի ձկան իւղը որ հանուած է Թէռ-Նէօվի մէջ բռնուած Մօրիւքեան թարմ լեարդներէն։ Ցարդի գեղեցիկ գոյն մը և թարմ սատատելայի փափուկ համ ունի։ Քառասնամեայ փորձառութեամբ ապացուցուած է իր անվրէպ ազդեցութիւնն ընդդէմ կրծքի հիւանդութեանց, ցնցղոտութեանց, հազի [illegible]։ Իր բուռն նիւթին ազդեցութեամբ, Հօկի իւղը սնունդարար մ'է, այս է իւր ունեցած աններքելի գերիվերութիւնն էմիւլսիոններու, հիւթերու, եփիլեռներու վրայ (այս վերջնոց 3/4 մասը ջուր է) որոցմէ երեք անգամ աւելի սպառելու է՝ միշտ նուազ արդիւնք ձեռք բերելու համար։

Հօկի իւղը, եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի և կը գտնուի Արեւելից դեղարաններու մէջ։

Մթերանոցք ի Կ. Պոլիս Կ. և Հ. Ազնաւուր
Պուքրէշ Էլի Ջամֆիրէսքու

Եւ Հօկ դեղարան, ի Բարիզ Քասթէլիոն փողոց, Թիւ 2։

Արտաքին պատեանին վրայ պահանջել Արուեստագործաց Միութեան կապոյտ դրոշմը, կեղծերէ զգուշանալու համար։

ՕԳՈՒՏԻ ՄՕՐԻՒԻ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ

Նըշանդ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իբր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաշւած է, մանաւանդ այս յանձնէ պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ. Ն. Ս. Սուլթանին

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ սարրաճխանէ անպարը իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգույի միւնագասայա գօնուլան 15—20.000 ատէտ գատար պանտօ թէնէքէսինտէն մամուլ մաթարանըն պէհէր ատէտի 2 ղրշ. 37 փարայա օլարագ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունի սանիի Րումինին 7ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի % 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի։ Ն. 1 1—3

Նիզամիյէ մուլթապ Փապրիգասընա միւպայեա օլունաճագ 200 քանթարը ճէտիտ ալաֆրանգա նալըգ 7 գըյէկէք տէմէթ Սմէչ Թիմուրըլըն պէհէր քանթարը ճէտիտ 138 ղուրուշա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունը սանինին 6ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 19 2—3

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՄԵՏԱՔՍԵՂԻՆԱՑ
ԲԱՐԲԱՏՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Մեծ Շուկայ Պոլսոյ, Բէզպազար խան, Թիւ 3, 4 եւ 8, Քալպաքճըլար պաշը Թիւ 31 եւ 33, եւ Սանթալ Պէզէսթէնի մօտ Թիւ 34

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Բարբատօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան և իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց թէ վերջերս անձամբ Բարիզէն և Լիօնէն բերած են բոլորովին նպաստաւոր և արտակարգ պայմաններով մետաքսեղինաց ճոխ և բազմազան հաւաքածոյ մը, Լիոնի լաւագոյն և ամենէն համբաւաւոր գործարաններէն ելած, ինչպէս նաեւ ցարդ Բերայի և Պոլսոյ կողմի խանութները չէ տեսնուած Բարիզի վերջին նորելուկ կերպասները։ Կը գտնուի նաեւ եկեղեցական զգեստուց համար խիստ ծանր 100 պար ՍԻՓ և զանազան տեսակ ՍԹՕՖԱ և այլն։

Անոնք որք իրենց այցելութեամբ պատուեն այս կարեւոր հաստատութիւնը, բոլորովին գոհ պիտի մնան թէ՛ յիշեալ ապրանաց ընտրելագոյն տեսակէն և թէ՛ աժանութենէն, որովհետեւ, այս վաճառատանց վաճառումը հետզհետէ կը շատնայ, ինչպէս ապացոյց դիւրին է տեսնել։

6—15

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագոյն դիւրութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11։ և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6,165,860
Տարեկան հասոյթ » »	»	14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Նոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ըն. Ֆիրմս միացած է եւրոպեան 13 լաւագոյն ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ Համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անմիատիս խան. 12, 13, 14. 16

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

ԱՐԱՆՑ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՄԱՆՉ ՈՒ ԱՂՋԻԿ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Թէքքէի դիմաց
եւ ի Պոլիս, կամուրջին գլուխը։

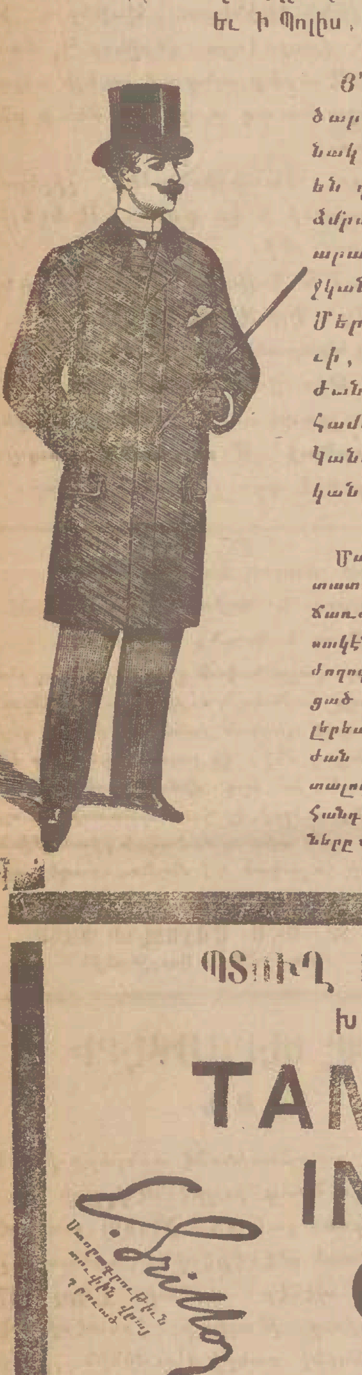

Յ'Եւրոպա գտնուած մեր գործարաններուն եղած մեծաքանակ յանձնարարութիւնք սկսած են գրկուիլ, որք են աշնան եւ ձմրան եղանակներուն յատուկ արանց, կանանց և փոքր աղջկանց համար հանդերձեղէնք։ Մեր ապրանքները վայելուչ ձեւի, տոկունութեան և գնոց աժանութեան համար կը մրցին համանման վաճառատանց հետ։ Կանանց յատուկ տեղեր ևս կան։

Մայեր վաճառատունն իւր հաստատման թուականէն ի վեր իւր վաճառած հագուստներուն ընտիր տեսակէն ըլլալուն շնորհիւ Պոլսոյ բոլոր ժողովրդեան գնահատման արժանացած է և այդ գնահատութէն քաջալերեալ աշնան եղանակին համար աժան և տոկուն հագուստներ բերել տալով, աշխատած է գերազանցել հանդերձեղինաց միւս վաճառատուները։

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ
ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ
Արիւներթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի եւ աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻՅԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց
և դեղարանաց մէջ։ 33, rue de Archives

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ 1888 — ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ 1879 Ի

QUINA-LAROCHE

ԳԻՆԵՀԱՄ ԸՄՊԵԼԻ

Գինա Լառօշը հասարակ պատրաստութիւն մը չէ, այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացուցած են անոր հեղինակը։

Միացունել երեք գինգինաներու բաղադրութեանց ամբողջ պայմանները, յետոյ յոյժ ախորժահամ խմելի մը պատրաստել. ահա՛ Գինա—Լառօշի հաստատեալ գերազանցութեան գաղտնիքը, որով դիւրացուցած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւնն. — Կը գտնուի ի Բարիզ, Թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց և Դեղատանց մէջ։ 2218

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժուարանալով մեր խնայած և աւելցուցած սակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածսակներն յումպէտս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնօմի Էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը ևն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26 27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՉԻՐԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Պահճէ—Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

THÉ ÉCONOMIQUE — ԹԷՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — TEION EIKONOMIKON — MARQUE DÉPOSÉE

Չինաստան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Չինէ և Ճավայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զանազան տեսակ գերընտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կաղանդի նուէրներու համար թէյով լեցուն Ճարմնական, Չինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբ եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարազարդ սափեր։—Յաճախորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր։—Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր։—Զի՛ք սակարկութիւն։

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարումնը ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս։—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգաստական դարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քօլերայի։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, աղէկ մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խահուէի հետ։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ

Իբօֆօսֆիթ դը շօվ և սօտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորեւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճօղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

ՊԱԶԱՐ ԱԼՄԱՆ

(388, Բերա Մեծ փողոց, 388)

Ընդարձակած ըլլալով իր հաստատութիւնն Նորակառոյց շէնքով մը Տանտրէս Բասաժին մէջ, կը հրաւիրէ իր բազմաթիւ յաճախորդներն ու արգոյ հասարակութիւնը որ բարեհաճին այցելել նոր վաճառանոցները (մուտքը միշտ Մեծ-Փողոցէն)։ Հոն կը գտնուին ամէն տեսակ կահ կարասեաց մեծ մթերք, յոյժ խնամեալ և տոկուն պատրաստութեամբ. գրասեղաններ, մատենադարաններ, դարակներ, աթոռներ, ուտելարաններ և սեղաններ ճաշասրահներու համար, թէյի և խաղի սեղաններ, աստիճանաւոր դարաններ, և ճոխ հաւաքածոյ մը Լիւքսի կարասեաց։ Պազար Ալմանի վաճառանոցները կը պարունակեն ամենէն ընդարձակ մթերքն կաղանդի նուէրներու համար. խաղալիկներ, ծննդեան ծառեր, անուշեղէններ, գաւազաններ, հովանոցներ, հովահարներ, ձեռնոցներ, փղոսկրներ, անուշահոտութիւններ, նեսեսեռներ, գոհարեղէններ, ալպոմներ, մարոքինըրի, անօթներ, պատի ժամացոյցներ, բազմատեսակ աշտանակներ, լամպարներ, ըմպելեաց արկղիկներ, պղպատեայ նիւթեր, արոյրէ նիւթեր, հայելիներ, ափսէներ, սաթէ ծխափողի բերանոցներ, կողովներ, շաքարեղինաց տուփեր, և շատ մը ուրիշ նիւթեր։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գառպոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան Երթեւեկութիւնք

Բշ. 6/18 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 7/19 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոնի ճամբով
Դշ. 8/20 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 8/20 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 9/21 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Յունվ. 7/19, երկուշաբթի օրը կ'սկսին դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն 10

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլէ և Մանչէսթըրէն դէպի Պոլիս բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանտահար	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրաա	4000	Օզիրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նիտոքրիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիգրա	3250	Լոտուս	800
Մաքալլա	3250	Օլինդա	800
Մարիօթիս	3250	Սէթի	700

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
14 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւորապէս բանող

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղղակի և արագ ստացագիրներ

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒԼ
5 Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Լիվըրփուլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի մէջ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանթէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիտօ	2800
Պասսանօ	3000	Հիրօ	2000	Ռիալթօ	4400
Պորոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Ռինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Ռօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Ռօմէօ	3500
Գայրօ	2600	Եակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէռնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանթիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սաֆֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	2500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիտօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էյնամօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆֆին	200
Էրալդօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օդրանթօ	4500	Ջէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օսլօ	2000	Մօսքիթօ	120

Էճիփշըն Մօնարք	8000
Բըրշըն Մօնարք	8000
Լիտիըն Մօնարք	8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ
7 խան, Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամէն երկու շաբթու կը բանին Լիվըրփուլէ և Արեւելքի մէջ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավօնիա	5587	Աթլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէփփօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարօքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալեքսիատիս խան, Թիւ 11
17 Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ